

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 12. SEPTEMBER 1980

STEV. 37 (1985)

POZIV S PROSLAVE 75-LETNICE SPD BOROVVLJE:

Dajte vašim otrokom priložnost, da se učijo obeh deželnih jezikov!

„Naše društvo je prispevalo pomemben delež, da je ponižani in izkoriščani delovni človek začel ustvarjati nove življenjske pogoje, da je vzbujal narodno zavest in začel borbo v prepričanju, da tudi malemu in ponižanemu narodu pripada prostor pod soncem in mesto v krogu svobodoljubnih narodov. Naš delovni človek, do tedaj le skromen in poslušen, je stopil brez pomislekov in z veliko vero v borbo za lepše življenje. In ta njegova vera, ta njegova borba ni bila zaman. Žeja po svobodi je združila naše rojake, v narodnoosvobodilni vojni je zrasel naš ponos. Zato nas danes družijo priznanje h kulturni enotnosti vsega slovenskega naroda in k pridobitvam narodnoosvobodilne borbe slovenskega ljudstva.“

Tako je poudaril predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Borovlje“ Andrej Wieser na nedeljski proslavi 75-letnice borovljskega SPD, o kateri obširneje poročamo na drugem mestu. Orisal je veliki pomen in važno vlogo kulturno-prosvetnega delovanja ne le za slovenski živelj v Borovljah, marveč za naš narod sploh. Pri tem je menil, da ustanavljanje izobraževalnih društev in s tem organizirane prosvete v prejšnjem stoletju ni bilo le delo posameznikov, temveč je to bila dobro premišljena zahteva ljudskih množic za zagotovitev narodnega obstoja in za čim večji kulturni napredek. „V kolikor so voditelji našega kulturno-prosvetnega dela razumeli to revolucionarno zahtevo našega ljudstva, so postali vodniki na čelu kulturno-prosvetnega gibanja in usmerjevalci narodnega življenja.“

Kakor v vseh drugih krajih, tako je zgodovina prosvetnega društva tudi v Borovljah najtesneje povezana z odporom našega človeka proti potujčevanju, z bojem proti izrabljanju odvisnosti in z bojem proti socialno-privzgojenemu hlapčevstvu. Zato so sovražniki slovenskega naroda na Koroškem bili v prvi vrsti tudi sovražniki kulture in njenih organizacij. Tudi v Borovljah so se z neprikritim srdom zaganjali v prosvetno društvo in skušali zrušiti njegov organizacijski značaj; kar narodnim nestrpnim ni uspelo skozi desetletja, je dovršila nacistična drhal, ki si je zastavila kot svoj glavni cilj uničenje prosvetnega društva kot središča kulturne dejavnosti.

„To nam kaže, kako velikega pomena je bilo naše kulturno-prosvetno delovanje za narodno utrditev

in osamosvojitvev in kako velika ovira je bila temu sovražnemu stremljenju organizacijska strnje-

slovenske kulture. Opozoril je na dejstvo, da je prav v Borovljah še potem, ko je bil nacizem že premagan in je zažarel sij svobode, padlo nad 80 slovenskih rodoljubov-partizanov. „Mi se njihovem častnemu spominu vsako leto dostojno poklonimo, vprašujemo pa, kdaj bodo to storili tudi pristojni krogi v našem kraju? Ker smo si svobodo priborili meseca maja in ne 10. oktobra, zgodovinske obletnice v maju tudi dostojno praznujemo, drugače od tistih med nami, ki zgodovinske resnice izkrivljajo

nost našega društva,“ je naglasil predsednik Andrej Wieser ter ugotovil, da ne z zlatimi, marveč s krvavimi črkami je pisana knjiga

z desetooktobrskimi proslavami. Predsednik jubilarne društva pa je v svojem govoru opozoril tudi (Dalje na 4. strani)

Samo tisti je zvest domovini

ki prispeva k mirnemu in enakopravnemu sožitju obeh narodov na Koroškem

Na Koroškem je veliko govora o domovinski zvestobi. Nekateri si celo lastijo pravico razsojati o tem, kdo je domovini zvest in kdo ne. Pa je tako razsojanje marsikdaj tudi zlobno in nizkotno, ker temelji na pristranskih in krivičnih merilih. Kajti objektivno je samo eno merilo: Domovini resnično zvest je samo tisti, ki prispeva k mirnemu in enakopravnemu sožitju obeh narodov v deželi!

Tega bi se morali zavedati tisti, ki imajo polna usta fraz o domovinski zvestobi, ki pa jo vedno razumejo le v duhu borbe za „zmagao v nemški noči“. Zavedati pa bi se morala tega tudi uradna Koroška, od katere bi smeli pričakovati, da bo svaj v letošnjem jubilejnim koroškem in Perkonigovem letu sledila pozivu tega svojega pesnika sprave, naj dokaže slovenskemu sosedu enakopravno mesto ter mu končno popravi krivice, ki se mu godijo že polnih šestdeset let.

Na žalost pa se tega nečejo zavedati. Namesto tega

brezobzirno zavračajo ponujeno roko ter z naravnost brutalno ošabnostjo odrekajo enakopravnost slovenskemu deželanu in slovenskemu jeziku. Pri tem govorijo, da „čas še ni zrel“; dolžijo Slovence, da niso za skupnost, s tem pa že sejejo seme nezaupanja in prižigajo iskro narodnostne mržnje.

Proti temu razvoju, ki nosi v sebi kal napetosti in nemirov, se je treba odločno postaviti s tem, da dejavno prispevamo k mirnemu in enakopravnemu sožitju obeh narodov v deželi. Eden in morda najvažnejši prispevek v tej smeri je prav gotovo prizadevanje za medsebojno razumevanje in spoštovanje, pot do tega pa vodi v konkretnem primeru preko skupne vzgoje v dvojezični šoli. Izkoristimo torej sedanjo priložnost za prijavo otrok — s tem bomo največ prispevali k mirnemu in enakopravnemu sožitju, s tem bomo najbolj prepričljivo dokazali, da smo zvesti svoji koroški domovini!

Bazovica - simbol boja primorskih Slovencev

„Petdeset let je minulo od nasilne smrti štirih bazoviških junakov, račun pa je še danes v mnogočem odprt. Zato je današnja Bazovica tudi velik očitek italijanski državi, da še ni popravila vseh krivic in škod, ki jih je povzročil fašizem slovenski narodni skupnosti in da celo danes še ni prave volje in razpoloženja, da bi nekatere teh krivic priznala.“ To je med drugim zapisal predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Boris Race v nedeljski številki Primorskega dnevnika in v duhu teh ugotovitev je v nedeljo tudi potekala osrednja spominska svečanost ob 50-letnici usmrtilve slovenskih antifašistov v Bazovici.

Enofna manifestacija vseh Slovencev v Italiji je namreč izvenela kot spomin, opomin in poziv na nadaljnji boj za uresničevanje enakopravnosti obeh narodov v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Po sobotni edinstveni demonstraciji, ko so po primorskih hribih na obeh straneh meje zagoreli kresovi, se je v nedeljo popoldne pred spomenikom bazoviškim junakom zgrnila nepregledna množica 12.000 ljudi. Prišli so iz vseh krajev Primorske, da se poklonijo spominu junakov, ki so pred 50 leti padli pod streli fašističnega nasilja in postali simbol upora proti krivici ter boja za svobodo in enakopravnost. Okoli 500 pevcev in recitatorjev je izvedlo spominski kulturni spored, kot slavnostna govornika pa sta nastopila predsednik deželne sveta Furlanije-Juljske krajine Mario Colli ter nekdanji soborec bazoviških junakov dr. Dorče Sarđač.

Predsednik deželne sveta je poudaril, da predstavlja boj Slovencev proti fašizmu svetlo stran v zgodovini primorske zemlje. „Fašizem je uprizarjal proti njim procese, ki jih je hotel iztrebiti. Njihova edina krivda pa je bila v tem, da so bili Slovenci.“ Govorec o današnji stvarnosti, pa se je predstavnik uradne Italije zavzel za popolno uresničenje republiške ustave, to je za resnično enakopravnost in polni razvoj slovenske narodne skupnosti, kar je enako kot krepitev odnosov in sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo bistven pogoj za razvoj Trsta in dežele Furlanije-Juljske krajine. Prav tako pa je tudi slovenski govornik dr. Sarđač spregovoril o 25-letni fašistični raznarodovalni politiki, ki je rodila odpor ter so Slovenci bistveno prispevali k zmagi nad fašizmom.

Z udeležbo delegacije ZSO pod vodstvom člana Upravnega odbora inž. Tončija Schlapperja smo tudi koroški Slovenci izrazili solidarnost s primorskimi brati v njihovem boju za njegovo popolno enakopravnost.

AVSTRIJA URGIRA izpolnitev južnotirolskega paketa

Po večletni prekinitvi je ta teden spet prišlo do uradnega obiska italijanskega zunanjega ministra v Avstriji. Emilio Colombo je bil v ponedeljek in torek gost avstrijskega zunanjega ministra dr. Willibalda Pahra, italijanskega gosta pa sta sprejela tudi zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger in zvezni kancler dr. Bruno Kreisky.

Pri pogovorih, ki so jih ob tej priložnosti vodili predstavniki obeh držav, je bilo v ospredju vprašanje Juž-

ne Tirolske. Minister Pahr je sicer izrazil zadovoljstvo nad napredkom, ki je bil dosežen v zadnjih letih; obenem pa je „s poudarkom“ opozoril tudi na „razumljivo nestrpnost“ južnih Tirolcev spricho dejstva, da njihova vprašanja še niso v celoti rešena. Pri tem je dal Pahr poseben poudarek vprašanju jezikovne enakopravnosti, češ, dokler ne bo zagotovljena enakopravnost uporabe jezikov, tako dolgo tudi ni zametek etnični in kulturni obstoj južnotirolske skupnosti.

Minister Colombo je obljubil, da se bo italijanska vlada potrudila, da bodo vsa še nerešena vprašanja iz paketa praktično izvedena. Pač pa je ravno v vprašanju jezikovne enakopravnosti menil, da je pri reševanju treba upoštevati tudi italijanski pravni sistem. S tem je očitno mislil avstrijsko zahtevo, da ne zadostuje, če se pripadnik manjšine pred sodiščem lahko svobodno poslužuje svojega jezika, marveč mora biti ta uporaba jezika obvezna.

Avstrija brez dvoma upravičeno opozarja na nestrpnost južnih Tirolcev in zahteva od Italije dosledno izpolnitev njenih obveznosti. Toda to njeno prizadevanje bi bilo gotovo bolj verodostojno in moralno neoporečno, če bi se enakih meril posluževala tudi doma — glede svojih obveznosti iz državne pogodbe napram slovenski in hrvaški narodni skupnosti.

**Starši, v teh dneh je priložnost,
da prijavite otroke k dvojezičnemu pouku!**

**Zato bo prijava otrok k dvojezičnemu pouku
tudi najlepša počastitev jubilejnega leta Koroške!**

Vzgoja v lastni materinščini in v jeziku naroda soseda je najboljši prispevek k medsebojnemu razumevanju in spoštovanju, s tem pa tudi k pomiritvi in enakopravnemu sožitju obeh narodov v deželi.

V Prekmurju ni priznavalnega načela

Vtisi z obiska koroških novinarjev v Sloveniji

„V Jugoslaviji velja priznavalno načelo“ — tako je zapisala Kleine Zeitung minuli teden po obisku koroških novinarjev v dvojezični občini Lendava/Lendva v Prekmurju. Resnica pa je naslednja: Tam je od 27.000 občanov približno ena tretjina madžarske narodnosti, ki uživa vse narodnostne pravice od dvojezične predšolske vzgoje preko dvojezične osnovne šole do uradnega jezika na vseh ravneh in do oddaj v radiu in televiziji v madžarskem jeziku. Posebnost prekmurske manjšinske ureditve pa je brez dvoma ta, da dvojezičnost ni enosmerna ulica, temveč da gre v obe smeri. Enosmerna dvojezičnost je pri nas na Koroškem, kjer so dvojezični le Slovenci, ki ne morejo drugače kot se naučiti tudi nemškega jezika. Dvojezičnost v obe smeri, kakor jo

prakticirajo v Prekmurju, pa pomeni, da se tudi pripadniki večinskega — slovenskega — naroda naučijo jezika narodnosti — madžarsčine.

Kako torej pride novinar Kleine Zeitung do trditve, da na narodnostno mešanem ozemlju Prekmurja velja priznavalno načelo — „Bekennnisprinzip“?

Opredelili ga kot „ugotovitev moči narodne skupine z osebnim priznanjem občanov k narodni skupini kot osnova za realizacijo manjšinskih pravic“, torej tako, kot ga na Koroškem poznamo — samo če se 25% „prizna“ za Slovence, je mogoče recimo postaviti dvojezične napise. V Lendavi pa tega nikakor ni. Tudi na sestanku s tamkajšnjimi občinskimi politikami nihče ni povedal nič podobnega. Nasprotno. Povedali so, da v Prekmurju narodnostne pravice veljajo ne glede na število pripadnikov mad-

žarske narodnosti. Pogoj je le, da v neki vasi prav ti pripadniki živijo avtohtono. To pa je nekako razumljivo. Dvojezični značaj neke vasi določa občinski statut. Osnova pa je pri tem spet samo dejstvo, da Madžari avtohtono živijo v tej vasi, njihovo število je popolnoma nepomembno. To velja tudi za dvojezično predšolsko in osnovnošolsko vzgojo. Če recimo v neki vasi živi 10 Madžarov in 1000 Slovencev, je pristojna šola dvojezična, kar pomeni, da se tudi Slovenci učijo madžarsčine in ne samo Madžari slovenščine.

Prav pri dvojezičnem šolstvu pa se tudi pokaže, da na priznavalno načelo, ki je na vsak način instrument raznarodovanja, v Sloveniji še pomislili niso. Obvezno dvojezično šolstvo v Prekmurju (v občinah Murska Sobota in Lendava) je staro letos 21 let. Začeli so z njim leta 1959, prej pa so imeli v Prekmurju ločene slovenske in madžarske šole. Vendar pa so s tem sistemom naredili hude izkušnje: vedno več učencev madžarske narodnosti se je vpisovalo v slovenske šole, šolski sistem je torej pospeševal asimilacijo. Zaradi tega so leta 1959 začeli s sedanjim šolskim sistemom, ki učencem obeh narodnosti posreduje jezika in kulturi obeh narodov. Dolgoročni cilj tega sistema je, da se bodo pripadniki obeh narodnosti lahko sporazumeli v obeh jezikih. Seveda po tem načelu niso dvojezični samo vsi učbeniki, temveč tudi vsi ostali uradni papirji od šolskih sporočil, urnikov in spričeval do članskih izkaznic Rdečega križa in vozniških dovoljenj in do gradiv za občinske seje in samih razprav v občinskih organih.

To je bilo dovolj nazorno tudi za novinarja Kleine Zeitung, ki se v svojem zapisu lahko reši iz svoje zagate le z ugotovitvijo, da lendavskih razmer ni mogoče primerjati s koroškimi, ker je položaj čisto drugačen. Pač, drugačen je vsekakor, to smo videli — dvojezičnost je dokumentirana tudi v javnosti, recimo na dvojezičnih napisih. In drugačen je tudi glede priznavalnega načela — tega instrumenta raznarodovanja namreč v Prekmurju ni.

Jubilej revolucionarja

Miha Marinko 80-letnik

Znani slovenski revolucionar in družbenopolitični delavec, narodni heroj Miha Marinko je v teh dneh deležen številnih počastitev in čestitk za visoki življenjski jubilej — osemdesetletnico. Posebno svečano so jubilara počastili v Trbovljah, v ožji domovini Mihe Marinka, kjer so se proslave udeležili tudi vodilni predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije in Jugoslavije ter številni nekdanji soborci v revolucionarnem in narodnoosvobodilnem boju. Ob tej priložnosti so v Delavskem domu odprli tudi posebno razstavo, ki v besedi in sliki pripoveduje o življenju in delu Mihe Marinka. Recitatorji, pevci in

godba pa so v kulturnem sporedu izpovedali, da je jubilar vse življenje ostal zvest revoluciji in delavskemu razredu.

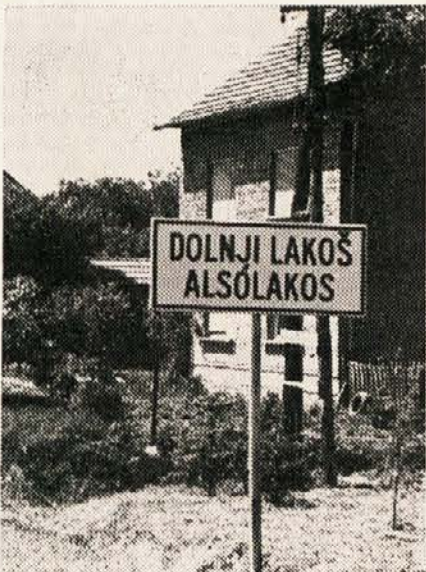
Znani slovenski revolucionar in družbenopolitični delavec, narodni heroj Miha Marinko je v teh dneh deležen številnih počastitev in čestitk za visoki življenjski jubilej — osemdesetletnico. Posebno svečano so jubilara počastili v Trbovljah, v ožji domovini Mihe Marinka, kjer so se proslave udeležili tudi vodilni predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije in Jugoslavije ter številni nekdanji soborci v revolucionarnem in narodnoosvobodilnem boju. Ob tej priložnosti so v Delavskem domu odprli tudi posebno razstavo, ki v besedi in sliki pripoveduje o življenju in delu Mihe Marinka. Recitatorji, pevci in godba pa so v kulturnem sporedu izpovedali, da je jubilar vse življenje ostal zvest revoluciji in delavskemu razredu.

O tej zvestobi in o bogatem revolucionarnem življenju in delu Mihe Marinka je na proslavi govoril član predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc, ki je naglasil, da med mnogimi junaki liki zavzema častno mesto v partiji tudi osebnost Mihe Marinka, ki se je kot mnogi drugi „odločil, da ne prizna krivic, da se bori proti njim in da kot delavec postane ustvarjalec novega, bolj pravičnega, bolj človeškega“.

Miha Marinko se je rodil 8. septembra pred 80 leti v zaselku Rovte nad Trbovljami. Kot revirski otrok in pozneje kot rudar in delavec je do dna spoznal krivice in se je zato že zgodaj vključil v boj za pravico. Njegova revolucionarna delavska in humanistična zavest ter zvestoba slovenskemu ljudstvu sta ga vselej pripeljala znova in znova tja, kjer so bile najhujše in odločilne bitke za gospodarske in politične interese delavskega razreda, za svobodo in lepšo prihodnost slovenskega naroda.

Njegov življenjski potep: zavzemal je najodgovornejše položaje v revolucionarnem gibanju, v Osvobodilni fronti in po vojni v novi socialistični družbi — leta 1934 je bil sekretar pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo, član CK KPS na ustanovnem kongresu 1937 na Cebinah, nato tudi član CK KPJ, eden vodilnih organizatorjev narodnoosvobodilnega boja, politkomisar glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, predsednik narodne vlade Slovenije, predsednik izvršnega sveta LRS, sekretar CK KPS in izvršnega odbora OF, predsednik ljudske skupščine LRS, član izvršnega komiteja CK ZKJ, sekretar CK ZKS, predsednik glavnega odbora SZDL Slovenije, član sveta federacije.

Za svoje bogato delo je prejel številna priznanja in visoka odlikovanja, ob sedanjem življenjskem jubileju pa neštete čestitke. Tem čestitkam se z najboljšimi željami pridružujemo tudi koroški Slovenci.

Tudi zamejska Koroška predstavljena na „Veseli jeseni“ v Mariboru

Pod naslovom „Vesela jesen“ so v Mariboru tudi letos priredili turistično razstavo. Odprta je bila preteklo soboto, zaključili pa jo bodo prihodnjo nedeljo. Poleg turistične zveze Slovenije in turističnih agencij SRS so na razstavi še zastopane Istra, Srbija, Bosna in Hercegovina ter avstrijska Štajerska in zamejska Koroška. V okviru te razstave so pripravili tudi razstavo zdravilnih zelišč, na kateri so zastopani zeliščarji iz vseh predelov Jugoslavije. Posebna

zbranim zastopnikom tiska in radia podal predsednik tega odbora dipl. inž. Franci Einspieler. V svojih izvajanjih je orisal tozadevne razmere južne Koroške, ki je v poletnih mesecih letos beležila nove rekorde nočitev, vendar gre v pretežni večini za nemške goste. To pa brez dvoma slabo vpliva na narodno zavest med Slovenci na Koroškem. Drugače je v zimski turistični sezoni, ko koroška smučišča močno zasedajo tudi turisti iz Slovenije oz. Jugoslavije;

pozornost je posvečena tudi kmečkemu turizmu, ročnim izdelkom, kulturnim specialitetam in pokušnji vina. Razen tega so v okviru mariborske „Veseli jeseni“ organizirali številne kulturne prireditve, na katerih sodelujejo domači zabavni ansambli in folklorne skupine Jugoslavije.

Kot že zapisano, je na razstavi zastopana tudi zamejska Koroška. Koroški razstavniki so tudi tokrat pripravili gospodarski odbor Zveze slovenskih organizacij. Tu je v majhnem, a vendar prikupnem okviru prikazana turistična dejavnost južne Koroške. In kot je povedal Marjan Srienec, ki razstavo tolmači obiskovalcem sejma, je zanimanje izredno veliko in so razdelili precej turističnih prospektov slovenskih oz. mešanih gostinskih podjetij.

Izbrano informacijo o turizmu na Koroškem pa je na tiskovni konferenci, katero je v torko v Mariboru priredil gospodarski odbor ZSO,

pač pa pri tem pridobivajo v glavnem krajji izven dvojezičnega območja, ker južna Koroška še nima dosti urejenih smučišč. Zato je Einspieler nakazal možnosti razvoja tega turizma na območju Pece, kjer bi tako Koroška kot Slovenija pridobili velike možnosti za sodelovanje na tem področju. Inž. Einspieler pa je omenil tudi razveseljiv razvoj gostinstva takomenovanih mešanih družb, ki so v letošnji poletni sezoni beležile lepe uspehe. To so potrdili tudi zastopniki hotela „Obir“ v Železni Kapli, „Korotan“ v Sekiri in „Jugoturs“ v Celovcu, ki v medsebojni koordinaciji dopolnjujejo svoje potrebe.

Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ki je naglasil potrebo po ekonomski krepitvi južne Koroške. Na pobudo gospodarskega odbora ZSO je to deloma že uspelo, vendar bo treba v razvoj tega območja vložiti še mnogo sredstev, da bo situacija zadovoljiva.

ENAKOPRAVNOST NA KOROŠKI NAČIN:

Podpiranje ali podkupovanje?

Na podlagi obljube, da bo dežela prevzela letošnji Oktoberski tabor v spored uradnih oktoberskih prireditve, je pripravljali odbor Oktobrskega tabora 27. maja letos poslal deželnemu glavarju Wagnerju proračun s prošnjo, da bi dežela prevzela stroške za to prireditev. Obenem so deželnega glavarja naprosili, da bi se pri vodstvu celovškega sejma zavzel za to, da bi dobili na razpolago eno od sejemskih dvoran. Svoje pismo je odbor zaključil: „Prepričani smo, da boste po vašem geslu „Srečanje na Koroškem“, ki ste ga proglasili za

leto 1980, ukrenili vse, kar je v vaših močeh, da bo naša prošnja pozitivno rešena.“

Toda deželni glavar tega pričakovanja ni izpolnil. Najprej je sploh molčal in šele na ponovno pismo (z dne 27. 8.) oziroma urgenco je blagovoli dne 1. 9. odgovoril s pismom št. LH-3490-75-80. In njegov odgovor je vsekakor vreden, da zanj zve tudi javnost, zato ga objavljamo v celoti in kar v nemščini:

Bezugnehmend auf Ihren Brief vom 29. 8. 1980 erlaube ich mir, darauf hinzuweisen, daß im Rahmen des letz-

„Mladi rod“ je stopil v 30. letnik

Ta teden so se tudi na Koroškem spet odprla šolska vrata in za šolarje ter učitelje, pa tudi za starše se je začel čas učenja in skrbi. Na dvojezičnih šolah na južnem Koroškem je učence ob prihodu v šolo pozdravil tudi njihov dobri prijatelj in zvesti spremljevalec skozi šolsko leto — šolski list „Mladi rod“. In ob tem dogodku je treba vsekakor zapisati vsaj nekaj besed.

„Mladi rod“ je s prvo številko novega letnika namreč vstopil v trideseto leto rednega izhajanja. Že tretje desetletje torej prihaja v šole, med mladino, ki ji je opora pri učenju in ji pomaga spoznavati lepote in bogastvo slovenskega jezika. Vsi tisti, ki z glavnošolskim učiteljem Tomažem Ogrisom kot odgovornim urednikom na čelu skrbijo, da je list vedno zanimiv, pester in privlačen, brez dvoma zaslužijo priznanje in zahvalo, saj svoje napore in odgovorno delo opravljajo prostovoljno, brez plačila — iz ljubezni do mladine.

Ob vstopu v 30. leto izhajanja bi „Mlademu rodu“ želeli, da bi tako uspešno opravljal svojo nalogo tudi v bodoče. Uredniškemu odboru bi želeli, da bi mu uspelo pritegniti še več sodelavcev — iz vseh slojev našega ljudstva, saj je vzgoja mladine naša skupna stvar. Predvsem pa bi na pragu jubilejnega leta izrazili željo in pričakovanje, da bi bil „Mladi rod“ v bodoče tudi pri pristojnih oblasteh in merodajnih dejavnostih bolj kot doslej deležen razumevanja in podpore. Le tako bo mogel še naprej izpolnjevati svojo važno in koristno vlogo.

ten Kontaktgespräche mit den Vertretern der beiden slowenischen Organisationen kein Zweifel darüber offenblieb, daß eine Finanzierung des Oktober Tabor aus Landesmitteln nicht möglich ist. Es herrschte bei dieser Besprechung Übereinstimmung darüber, daß die Slowenen, weil die Zeit noch nicht reif ist, diesmal an der Feierlichkeiten zum 10. Oktober noch nicht teilnehmen werden. Ich mußte annehmen, daß diese Aussage der Slowenenvertreter auch die Oktober Arena mit einschloß, vor allem, weil der von mir gefälligte Hinweis, daß ich dann diese Veranstaltung auch nicht fördern könne, akzeptiert wurde.

Sollte aber in der Zwischenzeit eine Änderung der Einstellung eingetreten sein und sollte Ihr Brief als offizielles Angebot gewertet werden können, daß zumindest der Teil der Slowenen, der von Euch vertreten wird, die Ihr im Organisationskomitee der Arena sitzt, an den Oktober Veranstaltungen teilnehmen will, dann wäre damit eine neue Lage geschaffen und über Euer Subventionsansuchen eine neue Entscheidung herbeizuführen.

Sollte diese meine Auffassung richtig sein, so bitte ich darum, mir diese zu bestätigen.

Na to pismo, ki izraža res edinstveno pojmovanje načel enakopravnosti, svobode mnenja in enakopravnega podpiranja dejavnosti v deželi, je pripravljali odbor Oktobrskega tabora pisal dne 5. 9. in dal deželnemu glavarju zaslužen odgovor:

Vašega mnenja, izražene v vašem pismu, nikakor ne moremo potrdati. Pri branju našega pisma ste očito podlegli napačni presoji dejstev. Ko smo svojas zapsili za podporo naši prireditvi iz javnih sredstev, smo imeli v mislih subvencijo in ne kupnino.

Zelo nam je žal, da ste mnenja, da čas še ni zrel za to, da bi prireditev, ki gradi na načelu dvojezičnosti v deželi in s tem išče poti do mirnega in demokratičnega sožitja obeh narodov na Koroškem, lahko prejela del velike vsote javnih sredstev, namenjenih za prireditve ob 10. oktobru.

MPZ Rož nastopil ob Titovem grobu

Zadnje nedelje so se vrnilo z sedemdnevne turneje po Socialistični republiki Srbiji pevci Mešanega pevskega zbora „Rož“ iz Šentjakeba v Rožu. Turneja po osrčju Srbije in po avtohtoni pokrajini Vojvodini šteje gotovo med višje dejavnosti mladega zbora iz Roža. Pevcem se je po zaslugi organizatorja turneje in njihovega pevovodje Lajka Milesavljeviča posrečilo pri vseh nastopih iz srca posredovati slovensko koroško pesem hkrati pa intenzivno spoznati bogato kulturno zgodovino srbskega naroda, njegovo borbena preteklost, posebno še v času antifašističnega osvobodilnega boja in tudi dosežke v letih po zmagi nad fašizmom. Pri tem so najgloblje vtise napravili na pevce dosežki pri reševanju narodnostnega vprašanja, posebno še ob primeru slovaške manjšine v Kovačici v Vojvodini. Ob obiskih na domovih, med nastopi, pri zabavi in plesu in ob vsakem koraku so občutili samozavestno nastopanje raznih narodnosti, ki jih država pospešuje neglede na njihovo število in jim tako omogoča nastopanje, ki dokazuje, da ti ljudje ne poznajo strahu ter se nasprotno ponosni na svoje narodne posebnosti. Vsi ti vtisi so močna moralna opora za nadaljnje delovanje članov pevskega zbora „Rož“ in za njihovo borbo za takšne razmere na naši zemlji, ki nam bodo tudi pri nas omogočile svobodnejše dihanje kot pripadnikom slovenske manjšine.

Danes vam lahko predstavimo le glavne nastope v okviru tega obsežnega in intenzivnega potovanja. V naslednjih številkah Slovenskega vestnika pa vam hočemo z obširnejšim poročilom predstaviti potek potovanja, ogled raznih muzejev, manastirjev in spomenikov antifašističnega osvobodilnega boja ter žrtev fašizma ter drugih zanimivosti. Skupno je nastopil zbor ob raznih priložnostih v šestih dneh 13 krat.

Prvi nastop pred široko publiko je imel MPZ „Rož“ v ponedeljek v Kragujevcu, kjer je nastopal v okviru „Večera virtuozov narodne glasbe in humorja“, ki ga je prire-

S pesmijo se je MPZ „Rož“ spomnil v Kragujevcu 300 dijakov in 18 učiteljev, ki so jih na tistem mestu 21. oktobra 1941 ustrelili fašisti. Spominski park „Kragujevački oktobar“ pa je posvečen 7000 ljudem, ki so jih ustrelili fašisti v enem samem dnevu, da bi zatrl vseljidski upor.

ma, njegovi strici in drugi sorodniki. Uspešen koncert ter širokogrudna pogostitev na domačiji sorodnikov v Bošnjaničih sta veliko prispevala k temu, da moremo nastop in bivanje v tem kraju imenovati kot enega izmed viškov turneje.

Nedvomno največja čast je bila pevcem iz zgornjega Roža izkazana s tem, da so dobili dovoljenje, da pred hišo cvetja, v kateri je pokopan predsednik Tito, kot prvi zbor zapojejo pesmi v spomin temu velikemu državniku in borcu za mir in pravice zatiranih. Preko Tanjuga je ta vest šla v svet in jugoslovanski časopisi, med drugim Borba in Vjesnik, so pisali o tem.

Še isti dan je bil na programu nastop v okviru „Kalemeždanskega sutona“ na odprtem prostoru pred vojaškim muzejem na beograjski trdnjavi Kalemeždan. To je znani cikel koncertov, ki jih prirejajo že 11. leto od junija do septembra vsak petek ob 17. uri ter jih prenašajo z zvočniki v bližnji park.

Zelo pomemben je bil tudi nastop v okviru „Brankovega kola“ v Stražilovem blizu Sremskih Karlovcev. Prireditelj na kateri se spominjajo velikega srbskega romantičnega pesnika in na kateri podeljujejo nagrade mladim uspešnim pesnikom, so prenašali preko radia Novi Sad, izvlečke pa je zvečer v dnevniku prinašala tudi televizija.

Zadnji dan je bil posvečen spoznavanju položaja slovaške manjšine. V ta namen smo se peljali v Kovačico, večinoma slovaško mesto s 8000 prebivalci severovzhodno od Beograda. Obisk srednje šole in galerije znanih slikarjev ter obiski na slovaških domovih so posredovali urejenost manjšinskega vprašanja. Večerni koncert, ki ga je MPZ „Rož“ priredil skupno s tamkajšnjo mladinsko glasbeno skupino, pa je bil drugi višek in primeren zaključek turneje. Koncert sam je bil izraz bratstva med narodi. Oba zbora sta pela pesmi raznih narodov („Rož“ je zapel tudi dve slovaški) vmes pa so nastopala dekleta z recitacijami srbskih, slovaških, madžarskih in romunskih pesmi, jezikov, ki jih uporabljajo v tistem kraju in ki so tam popolnoma enakopravni.

OKTOBRSKI TABOR

začenja z obrobni prireditvami

Poleg osrednje prireditve, ki bo letos 11. oktobra v hali 3 na celovškem sejmišču, bodo v okviru Oktobrskega tabora še obrobne prireditve, s katerimi bo razširjen krog nastopov, ki naj prispevajo k spoznavanju narodov in širijo odpor proti nemškonalnemu duhu, ki ga poostreno razširjajo na Koroškem ravno okrog obletnice

plebiscita.

V petek 19. septembra bo na Radišah v Kulturnem domu prva prireditelj v vrste. Predstavljeni bodo cilji Oktobrskega tabora, nastopili pa bodo tudi izvajalci ljudske glasbe, ki je pri nas dejansko neznana, a v nekaterih krajih Slovenije zelo priljubljena. Sodelavce predstavljamo tukaj:

Jože Zajc

Anton Plut s svojim sinom

Pristno ljudsko glasbo (ali, če kdo tako želi: folklorno) igra Jože Zajc na svojem nenavadnem glasbilu, na violinskih citrah. Jože Zajc, doma iz Vidma na Dolenjskem, je svoj instrument — nekakšen združek citer in violine — našel doma in sam ne ve odkod je prišel. Edino na Nizozemskem, kjer je bil lansko zimo, je videl še podobne citre, vendar pa človek, ki jih je imel, ni znal igrati nanje. Najbrž so violinske citre prinesli kakšni Cigani, pravi Zajc. On sam pa na njih igra že od svojih otroških let. Čisto sam se je naučil voditi lok, brez vsake šole. Skromen kakor je, nima namena, svojo spretnost komercializirati. Tako nastopa največ v neposredni soseščini, kjer so včasih hodili tudi od hiše do hiše in zagodli in zaplesali. Bil pa je tudi že na številnih folklornih festivalih, od tistega v Ohridu ali v Zagrebu pa do tistega v Rotterdamu.

Anton Plut, živahen, čeprav ima že 72 let, doma iz Semiča v Beli krajini, pa se je naučil druge spretnosti: na bršljanov ali zimzelenov list zna tako zapiskati, da se sliši kot klarinet. S svojim sinom, ki igra na „frajtonarco“, na harmoniko na gumbe, in s še tremi igra v pravem prvacem ansamblu. Pa tudi s semiško folklorno skupino in njeno „Semiško ohceto“ je bil že na marsikaterem folklornem festivalu v domači Jugoslaviji in v tujini. Na marsikateri taki prireditvi so se že srečali z Jožetom Zajcem in tudi skupaj katero zagodli. Najbolj mu je bilo všeč v Rotterdamu in v Kamniku. Trenutno pa s semiško folklorno potuje po Poljskem.

Na Radišah se jima bo pridružil še Tomaž Pengov, ki je malce druge vrste muzikant. Sicer ne izvira neposredno iz ljudske glasbe, njegovi šansonski komadi, ki jih sam spremlja ob kitari, pa niso nič manj občuteni. Spomnimo se le Kokotove Napisu padajo, ki jih poje Tomaž. Kljub temu, da je njegova glasba bolj mestna, Zajčeva pa kmečka po izvoru, se kdaj pa kdaj v igranju tudi združi z njim. Trenutno Tomaž Pengov pripravlja svojo drugo longplay ploščo, prva pa je že nekaj let razprodana.

ZBIRKA ZA OKTOBRSKI TABOR

V tej številki priložena položnica za podporo tabora (Kt. št. 3047 Pos. Cel.)

Seme, ki so ga vsadili pred desetimi leti, je vzkliko in rodilo bogate sadove

Kdo ne pozna Vuzenice ob Dravi, tamošnje osnovne šole in njenega ravnatelja Lojzeta Gobeca Morda se v prvem hipu zamislimo, ko pa omenimo likovno kolonijo v Vuzenici, marsikdo vzklikne in pritrudi: „Seveda!“ in človek ne bi mislil, da je letos minilo že deset let, ko so se v Vuzenici mudili prvi udeleženci likovne kolonije ter iskali in risali v svoje skicirske motive tega kraja in okolice. Pobudnik kolonije je bil ravnatelj Lojze Gobec, zato smo ga zaprosili, da bi ob pomembnem jubileju našemu sodelavcu odgovoril na nekaj vprašanj.

SV: Tovariš Gobec, kako je prišlo do zamisli organizirati prvo likovno kolonijo v Vuzenici?

Gobec: Razmišljal sem, kako bi bilo možno mladino zaposliti tudi v času počitnic, torej v izvenšolskem času, ki je sicer čas počitka, a bi mladini vendar nudili nekaj, kar jo pritegne. Tako mi je likovni pedagog Štefan Kresnik predlagal, da bi se urili v risanju. Da bi akciji dali širši pomen, smo se povezali z učiteljem Hermanom Velikom, da nam pomaga zbrati tudi otroke iz zamejske Koroške. Tedaj se je pri nas v Vuzenici zbralo okoli dvajset koroških otrok. Nad odzivom smo bili navdušeni in tudi likovno-pedagoški uspeh je bil zadovoljiv.

SV: Vsak začetek je hud, s kakšnimi težavami ste se ob tem soočili?

Gobec: Dejansko smo začeli z nič, a kjer je volja, se dajo premagati tudi težave. A moram reči, da sem pri likovnih pedagogov našel razumevanje in tudi družine, ki smo jih prosili, da sprejmejo otroke za teden dni v goste, so pokazale veliko razumevanje. V hišu so nastale tesne prijateljske vezi med pedagogi, otroci in starši. To pa je pravzaprav glavni namen take kolonije. In če pri tem gre za sodelovanje in navezovanje prijateljstva z zamejskimi Slovenci, je to večjega pomena. Zaradi tega je bilo že po prvem

srečanju jasno, da bomo s tem delom nadaljevali. Ker smo leta 1971 gradili novo šolo, je tedaj tudi kolonija izostala. Zavedali pa smo se, da organizacije ne moremo bremeniti na ravnatelja, zato smo, kar zadeva Koroško, sprejeli predlog pokojne-

ga Hermana Velika, da organizacijo poverimo Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu. Tako sta za vašo stran skrb prevzela podpredsednik Tomaž Ogris in tajništvo SPZ. Tudi pri nas smo s strani Kulturne skupnosti občine Radlje našli posluh in tudi pri republiški Zvezi kulturnih organizacij smo bili deležni podpore. Ker je za tako kolonijo treba izredno veliko materiala, kot so barve, papir, platna itd., smo za pomoč prosili še nekatera podjetja in posebno pri Ljubljanski banki, Aeru Celje in še nekaterih drugih našli razumevanje. Seveda moram še enkrat naglasiti pripravljenost naših družin v Vuzenici

Udeleženci jubilejne 10. likovne kolonije v Vuzenici

in na Muti, ki so leto za letom z veseljem sprejemali mlade goste in moram reči, da je bilo včasih celo nerodno, ker je „zmanjkalo“ gostov slikarjev iz Koroške, ki bi še in še našli prostora.

SV: Povedali ste nam, da je namen vuzeniške kolonije navezava prijateljskih stikov tako med mladino kot med starši in da ta namen povsem dosegate. Kaj pa poleg risanja sicer še nudite mladini, ko je v gosteh pri vas?

Gobec: Delo z mladino je težko, v počitnicah ne sme imeti občutka, da se kaj uči, vse mora biti prostovoljno. Zato imamo v program vpletene tudi izlete, kopanje, šport in tudi razvedrilo. Vsako leto priredimo tudi razstavo, na kateri mladi razstavijo, kar so pri nas naslikali. Zaradi povezave s Koroško priredimo tudi Koroški večer, na katerem nam rojaki predstavijo svojo kulturno ustvarjalnost; ob tej priložnosti pa se pogovorimo tudi o aktualnih vprašanjih. Skratka, hočemo biti čim bolj povezani, želimo se med seboj povežati.

SV: Kljub temu ste poleg navedenega dosegli lepe likovne rezultate. Kako vam to uspeva?

Gobec: Brez ustreznega strokovnega vodstva pri taki stvari ne gre. Imamo odlične likovne mentorje, kot so Štefan Kresnik, Marija Senekovič, Emil Košič, Nadja Kresnik, Martina Golja in Bojan Golja, ki je predstojnik katedre za likovno vzgojo na pedagoški akademiji v Mariboru. Tudi domači likovni ustvarjalci nam stojijo ob strani, če to omenim le Janka Dolenc in Antona Repnika. Zato so tudi rezultati zadovoljivi, čeprav je za to potreben tudi talent udeležencev. Vsakoletna razstava to potrdi in tudi kritike dobivamo dobre. V teku teh desetih let je pri nas nastala že prava galerija likovnih del, s katerimi bi se lahko pokazali kjerkoli.

SV: In kaj so vaši nadaljnji cilji?

Gobec: Da bi kolonijo v prihodnje

Vodja kolonije Lojze Gobec

špecializirali, recimo, da bi eno leto posvetili grafiki, drugo akvarelu, potem spet olju itd. Radi pa bi tudi, da bi se z rezultati predstavili pri vas na Koroškem, da bi se z našimi prijatelji srečali tudi v krajih, od koder prihajajo mladi slikarji v Vuzenico. To bi tudi za nas mnogo pomenilo, posebno za naše družine, in za mladino, ki se res močno čuti povezano s Koroško in koroškimi Slovenci.

SV: Koliko mladih slikarjev se je v teh desetih letih mudilo pri vas v Vuzenici?

Gobec: Skoraj dvesto, točno 196; v glavnem so bili Slovenci, nekateri pa so bili tudi nemške narodnosti oziroma niso znali slovensko, kar pa nas prav nič ni motilo, ker prav tu mladi lahko spoznajo, kaj pomeni, če kdo zna dva ali več jezikov in tako lahko tvori most med narodi, goji prijateljstvo.

SV: Tovariš Gobec, k vašemu desetletnemu prizadevanju za vzgojo mladih likovnikov in povezovanje mladine na obeh straneh meje vam iskreno čestitamo in izrekamo tudi našo zahvalo, z željo, da bi imeli še veliko nadaljnjih uspehov pri vodenju likovne kolonije v Vuzenici.

(S tovarišem Gobcem se je pogovarjal Andrej Kokot)

Slovensko prosvetno društvo Borovlje slovesno proslavilo 75-letnico svojega obstoja

V nedeljo je eno najstarejših slovenskih prosvetnih organizacij na Koroškem, Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“, v veliki dvorani občinske hiše v Borovljah slovesno proslavljalo svojo 75-letnico obstoja.

Veličastne jubilejne obletnice v nabito polni dvorani so se udeležili številni častni gostje, med njimi boroveljski župan Anton Woschitz s člani mestnega sveta in občinskega odbora, jugoslovanski konzul v Celovcu Zanol Šandor,

župani sosednjih občin — Anton Hribernik iz Sel, Hanzi Ogris iz Bilčovsa, podžupan Beguš iz Sveč, inž. Marjan Dežman iz Tržiča (zastopal Tržič, ker so bili drugi predstavniki v Srbiji) ter zastopniki narodno-političnih organizacij koroških Slovencev in še mnogi drugi. Med domačini je bilo tudi mnogo takih, ki so v mladih letih bili v naših vrstah, ki pa jih je življenje v Borovljah odtujilo, ki pa še vendar čutijo neko povezanost do našega ljudstva. Prišlo pa je tudi mnogo ljudi iz sosednjih krajev, da s svojo navzočnostjo izrazijo povezanost s člani boroveljskega društva.

V okviru bogatega in pestrega sporeda, ki ga je pripravilo društvo so sodelovali: mladi domači glasbeno-pevski skupini „Drava“ in trio Oraže, tamburaškega ansambla

SPD „Vrtača“ iz Slovenjega Plajberka (vodi Pavle Lausegger) in SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč (Erika Wrolich), pevski zbor „Stahlklang“ iz Borovelj (Franz Schleicher), mešani zbor KPD „Planina“ iz Sel (Franci Čertov), moški zbor

„Radiše“ (Stanko Wrulich) in moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč (prof. dr. Anton Feinig), ki je ob tej priložnosti jubilejnemu društvu poklonil kaseto slovenskih narodnih pesmi in brošuro kronike društva. Nadalje so nastopili še sestri Čertov iz Slovenjega Plajberka in sestri Velik iz Sel.

Spored je bil zelo pester in privlačen, tako da ga je publika nagradila z navdušenim aplavzom. Bili smo priče enkratne jubilejne prireditve, ki nam bo ostala v nepozabnem spominu. Razveseljivo za jubilejno društvo je tudi predvsem to, da ima mlad naraščaj, kar je dober omen za nadaljnji razvoj društva.

Poleg predsednika društva, prizadavnega Andreja Wieserja, katerega govor objavljamo posebej

(na 1. in 4. strani), sta spregovorila tudi boroveljski župan Anton Woschitz in predsednik SPZ Valentin Polanšek.

Župan Anton Woschitz je omenil težke čase od monarhije in prve svetovne vojne preko plebiscitne dobe in prve republike do nacizma in druge svetovne vojne ter poudaril, da dejstvo, da je društvo v vsem tem času, večkrat tudi pod nevarnim pritiskom imelo pogum delati za svoje ljudstvo, zasluži zahvalo in priznanje občine in skupnosti. Posebej se je zahvalil društvu za negovanje slovenskega kulturnega bogastva, ker s tem doprinese in tvori most do sosednje Jugoslavije. Menil je, da je večina v občini ob letošnji 50-letnici mesta Borovlje pokazala nepričakovano navdušenje za delo društva, kateremu je tudi za prihodnost želel uspeha in dovolj poguma za nadaljnje kulturno delovanje.

Predsednik SPZ Valentin Polanšek je prav tako spomnil na težko preteklost, skozi katero je šlo boroveljsko društvo. V vojnah ljudje vedno trpijo, je dejal, tukaj v deželi ob Dravi pa Slovenci še posebej trpimo zaradi našega jezika — kakor naša slovenska beseda ne bi bila most do sosedja. Naša beseda se žrtvujejo naši ljudje za ohranitev materinščine. Ljubezen do lastnega jezika in lastne kulture daje moč za spoštovanje tudi drugih jezikov in drugih kultur; toda pri sosedu na žalost pogrešamo priznanje našemu jeziku in naši kulturi. In vendar so Borovlje taka občina in je Koroška taka dežela ter je Avstrija taka država, ki jih ljubimo v dveh jezikih. Zato si slovenski kulturniki in vsi pošteni ljudje želimo, da bi se lepi duh te prireditve razširil na vse boroveljske družine, v vse boroveljske domove, saj sta iz tega mesta izšla Perkonig in Just, ki sta toliko lepega povedala o spravi, o medsebojnem razumevanju in sožitju. V tem smislu smemo upati, da bo bodočnost morda le lepša — takšna kot si jo želimo.

Napovedovala in povezovala spored med nastopom posameznih skupin in orisala zgodovino društva sta Sonja Ban in Janko Male. Iz njihovih izvajanj in iz brošure, ki jo je ob tej priložnosti izdalo SPD „Borovlje“ smo lahko razbrali, s kakšnimi težavami in tudi uspehi se je borilo to društvo dolgih 75 let. Še istega leta po ustanovitvi društva leta 1905 je bil ustanovljen tudi pevski zbor, in leto navrh tamburaški zbor v Slovenjem Plajberku. Leta 1907 je dosegel lep uspeh s postavitvijo slovenskega Delavskega doma na Koroškem (v tem domu je danes nameščena tiskarna „Drava“, kjer se tiska naš list). Živahno dejavnost je prekinila prva svetovna vojna in plebiscit. Posebno težko je bilo takrat za slovenske učitelje in voditelje slovenskega narodnega gibanja, ki so morali zapustiti Koroško. Ko je prof. dr. Mišič po plebiscitu kljub pretirjam vztrajal v Borovljah in je bil leta 1921 izvoljen celo za slovenskega poslanca v deželni zbor, ga je oblast za vedno izgnala iz Avstrije. S priklučitvijo Avstrije k nacistični Nemčiji, in v vojnem času pa je bilo še posebno hudo. Društvo je izgubilo veliko članov, pevski zbor kar polovico. Dva člana društva so nacistični krvniki obglavili na Dunaju. Dolgoletni predsednik društva Foltej Vertič se je vrnil iz izseljeništvu težko bolan in je kmalu umrl. V zgodovini društva so bila leta, ko je bilo društveno življenje zelo razgibano, bila pa so tudi obdobja, ko je delovanje skoraj zamrlo. Šele v zadnjih letih se je pod vodstvom neumornega predsednika Andreja Wieserja kulturno-prosvetna dejavnost spet okrepila in je polna novega zanosa. V znak zahvale in prizna-

Ker ne moremo v slikah prikazati vseh sodelujočih na proslavi, smo se omejili samo na nastopajoče iz občine Borovlje.

Tamburaški zbor SPD „Vrtača“ iz Slovenjega Plajberka

Delavski pevski zbor „Stahlklang“ iz Borovelj

Trio Oraže iz Borovelj

Sestri Čertov iz Slovenjega Plajberka

Ansambel „Drava“ SPD Borovlje

Dajte vašim otrokom...

(Nadaljevanje s 1. strani)

di na vprašanja in naloge, s katerimi se moramo spoprijeti v vsakdanjem življenju. Če hočemo uspešno ustvarjati našo kulturo, če hočemo zadostiti odgovornosti svojega poslanstva v narodu, moramo najti tisto ravnovesje v naši kulturi, ki izvira le iz močne zakoreninjenosti v življenju našega ljudstva. Kajti le tisti, ki je globoko zasidran v narodnem življenju, bo mogel uspešno zaorati v globino kulture svojega ljudstva.

„Osnovni problem naše kulture in prosvete pa je mladina,“ je poudaril tovariš Andrej Wieser. „Kaj nam pomaga kulturno delovanje, kaj nam pomagajo vsi uspehi, če ne bomo uspeli ohraniti mladino našemu ljudstvu. Če ne bomo bolj dosledno začeli s tem težavnim delom, bodo vsi naši kulturni naporji zaman. Slej ko prej ostaja šolsko vprašanje poglavitno za našo narodnostno borbo. Dajte vašim otrokom priložnost, da se učijo obeh deželnih jezikov! To je naša želja za pomiritev v deželi, to je naš prispevek za medsebojno razumevanje z narodom-sosedom. Nesporno in splošno veljavno pa je, da je mogoče jezik ohraniti le, če se mu prizna in zagotovi enakopravnost na vseh področjih javnega življenja. Zato ne bomo nehali z bojem za enakopravnost našega jezika v javnem življenju naše občine, ki jo zakonske dolžnosti obvezujejo, da uresniči naše narodne pravice.“

mijo, ki je eden najmočnejših nosilcev naše kulture. Veselje pa je izrazil tudi nad tem, da z nami praznuje tudi delavski „Stahlklang“. Tega smo veseli zato, ker želimo kulturnega sodelovanja z narodom-sosedom. Spoštujemo kulturo sosednega naroda, isto pa pričakujemo tudi od njega. Če bomo sodelovali v duhu medsebojnega spoštovanja in prijateljstva med narodi, ta današnji skupni nastop ne bo zadnji, je dejal govornik in zaključil z večno živo in veljavno mislijo o sožitju med narodi, kot jo je izpovedal veliki Prešeren v svoji Zdravljici.

Potoče pri Labotu

Le redko se oglašamo iz našega kraja in če, potem po navadi z žalostno novico. Vse nas je pred nedavnim pretrga vest o nenadni smrti spoštovanega Zmavčovega očeta, Franca Skuka, ki smo ga na njegovi poslednji poti spremili na potoško pokopališče.

Rajni Franc Skuk je izhajal iz znane Zmavčove družine in je moral že v mladih letih poprijeti za težko in odgovorno delo na domačiji. Ker pa je bil z vsem svojim bitjem pravi kmet, se ni ustrašil težkega in naporenega dela posebno še tedaj, ko še ni bilo vseh tistih pripomočkov in strojev na razpolago in ko je bilo glavno orodje kmeta ljubezen do grunta, motika in leseno oralo. S svojo pridnostjo, ki jo lahko primerjamo z delom neumorne čebele, je delal od zore do mraka in skrbel za svoj dom in družino. S svojo marljivostjo je gospodaril v vzgled drugim, čeravno so imeli boljše pogoje kot on. Da pa je lahko tako uspešno gospodaril in ustvaril blagostanje se je imel zahvaliti tudi pridni ženi Matildi, ki izhajala iz Stropnikove družine iz Lokovice in ki mu je rodila dva pridna sinova.

S pokojnim očetom je odšel od nas stara korenina, ki se je zavedal svojega stanu in narodnosti, slednje tudi v času, ko to ni bilo lahko. Zgubili smo nad vse dobrega človeka in sosedja; pač človeka, ki ga le redko najdemo na naši zemlji. Najbolj so ga ljudje

je spoštovali zato, ker je bil skromen in se ni napihoval, kot to radi delajo nekateri.

In še eno lepo lastnost je imel naš pokojni — miren značaj in izredno dober spomin. Vse svoje življenje je imel točno registrirano. Točno se je spominjal nazaj do svojih otroških let. Nič si ni zapisoval in vendar je to vse imel v glavi in to točno na dan — bil je kot kompjuter. Ta izredno dober spomin pa mu je ostal do zadnjega diha. Zanimivo ga je bilo poslušati, kdaj je pripovedoval iz svojih spominov. Znal je pripovedovati kot bi bral iz knjige, zato je imel tudi vedno mnogo vestnih in radovednih poslušalcev okoli sebe.

Čeravno je bilo njegovo življenje eno samo delo, katerega je opravljal še dan pred svojo smrtjo, pa je le dočkal 83 letih pomladi svojega življenja. Na domu in na pokopališču so se od pokojnega poleg številnih pogrebcev poslovili tudi domači pevci z ganljivimi žalostinkami. Poslovilne besede, v katerih so bile orisane vrline pokojnika, sta izrekla župnika — iz Suhe gospod Igerc in iz Pliberka gospod Kulmež.

Zemlja, katero je ljubil in v kateri je našel svoje poslednje počivališče, naj mu bo lahka. Ženi Matildi, sinovoma Francu in Pepiju ter vsem sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

nja za dolgoletno nesebično in požrtvovalno delo za ohranitev in širjenje slovenske kulture mu je Slovenska prosvetna zveza podelila spominsko plaketo.

Naj še zapišemo, da je godba

na pihala iz Tržiča pred proslavo s svojim koncertom vabila javnost na proslavo in hkrati demonstrirala povezavo med prebivalci z obeh strani Karavank, katere veže dolgoletno tovarištvo.

ZELEZNA KAPLA:

Kulturni večer za goste

Železna Kapla je lepa in privlači tako poleti kot jeseni. Tako trdijo gostje o našem kraju. Radi jim verjamemo, saj sami ljubimo in občudujemo našo domovino. "Verband der Kriegsbeschädigten und Sozialrentner Weichingen — Ortsgruppe Stuttgart" iz Stuttgarta in njegovi člani so to prepoznali in sedaj okoli 50 članov že tri leta prihaja v naš kraj oziroma hotel OBIR. Tu se menda najbolj spočijejo od mestnega stresa štrpacirani živci in tudi telo. Naša prelepa okolica ter svež in zdrav zrak jim da nove energije za pol all celo leto.

V Železni Kapli in hotelu Obir pa se za goste resnično potrudijo, sicer vodstvo in osebje hiše ne bi bila deležna tako laskave pohvale. Precejšnjo mero pa prispeva k dobremu počutju gostov tudi domače SPD Zarja, ki organizira in priredi za goste kulturne večere. S svojimi številnimi sekcijami (od mešanega, moškega zbora, treh folklornih skupin, tamburaškim zborom) jim lahko nudi zelo pester spored kulturnega udejstvovanja našega naroda, ki živi tukaj kot manjšina. Gostje iz najrazličnejših evropskih držav so tako na zelo primeren način seznanjeni z našim položajem in našim prizade-

vanjem. Slovenske pesmi in pesmi številnih drugih narodov ter izbrana vezna beseda so jim dokaz poštenih misli slovenskega deželana. Zato ni čudno, da se gostje brez izjeme izražajo polni navdušenja o naših nastopih na teh večerih.

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bo:

16. 9. 1980
Daniel Štern

Na taborskih kulturnih dnevih v Žalcu

V soboto je bila v Žalcu v Savinjski dolini velika slovesnost, v okviru katere so odkrili skulpturo hmeljarja-štangarja. Hmelj je posebna gospodarska proizvodna rastlina, ki daje dober kruh pridelovalcem (hmelj se potrebuje pri proizvodnji piva). Kip, ki je delo akademskega slikarja Janeza Boljke, je odkril predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič. Odkrili so ga ob priložnosti "taborskih kulturnih dni", ki so jih Žalčani priredili v spomin počastitve 112-letnice drugega slovenskega ljudskega tabora. Ob tej priložnosti so opozorili na revolucionarnost zahtev slovenskega ljudstva, ki so že takrat zahtevali enakopravnost Slovencev, in zahtevali združitev z drugimi jugoslovanskimi narodi.

V "okviru taborskih dni" je bila v Savinem salonu v Žalcu tudi razstava umetnika kiparja Janeza Boljke. Na to veliko slovesnost mesta Zalec so povabili tudi SPD "Bilka" iz Bilčova. Prve stike s prosvetnim društvom Svoboda iz Žalca so bili storjeni letos ob priložnosti kulturnega večera, ki ga je priredilo SPD "Bilka" v Bilčovu. Takrat so z Žalčani in z njihovim ansambлом "Veseli hmeljarji" Bilčovčani navezali tesne stike in že izdelali smernice, na katerih področjih bi bile možne kulturne izmenjave. Prvi rezultat takratnih pogovorov je bila sobotna slovesnost v Žalcu.

SPD Zarja priredi takih večerov kar več ali pa na njih sodeluje. Zadnji — namenjen posebej omenjeni skupini gostov je bil zadnji soboto in je potekal kot "STUTTGARTNER ABEND". Čeprav takrat Zarja ni imela na voljo nobene folklorne skupine, so moški zbor, mešani zbor (vodi Joško Wrulich), tamburaški zbor (vodi Pepca Stane), glasbenik LEO in napovedovalec Miha Travnik, odali pester, kvaliteten kulturni večer, ki se je seveda zaključil s plesom.

V imenu gostov je izrazila veliko zadovoljstvo gospa Schmidt in poklonila hotelu tudi darila, v imenu občine pa je pozdravil in spregovoril podžupan tov. Michael Kuhar, tov. Christian Koschlak pa je v vidno zahvalo in zvestobo kraju in hiši predal lesorez.

Dva dni navrh je za goste nastopila še pionirska folklorna skupina SPD Zarja. Vsi so dejali, da tako majhne folklorne skupine še niso videli, ter bili nadvse preseñeni, kar je izpričal tudi obilen aplavz.

Dva lepa večera, ki bosta navzočim gostom prav gotovo ostala v lepem spominu, prenekaterega pa morda celo privabila, da še kdaj obišče Železno Kaplo.

Delovne akcije utrijujejo tovarištvo

Na izredno lepem mestu pod Krnom v Julijskih Alpah nastaja nova planinska postojanka, ki jo gradi Planinsko društvo Nova Gorica. To planinsko postojanko bo sestavljalo več zgradb, to pa zato, ker bi ena sama zgradba pokvarila okolje. Nova planinska postojanka bo namreč zgrajena v slogu tamkajšnje planinske arhitekture.

Nova planinska postojanka se nahaja na planini Duplje, za katero je znano, da je ena največjih ovčjih planin v Julijskih Alpah. Nekaj deset metrov pod postojanko je Dupeljsko jezero, iz katerega bodo po-

planink. Nas korošce je bilo kar sram, ko smo primerjali naš prispevek s tržaškimi. Nas je bilo sedem, in še od teh sta dva "zgrešila" gradbišče, tako da se je akcije udeležilo samo pet oseb. Najstarejši med nami je bil star 72 let. Delovna akcija bi morala biti dva dni — v soboto 30. in nedeljo 31. avgusta. Ker pa je v soboto zvečer začelo deževati in je lilo vso noč in še naslednjega dne, smo se podali domov, z grenkobo v srcu, da nas je bilo tako malo in da nam je povrh še vreme nagajalo.

Z izgradnjo nove planinske postojanke bo zlasti pozimi olajšano turno

tom elektrike črpali vodo za koč. V neposredni bližini je tudi znano Krnsko jezero z majhnimi ribicami, imenovanimi pisanci. Na planini je tudi ovčarija, kjer pridobivajo ovčji sir. Trenutno se tam pase 300 ovc.

Ker ne vodi na planino nobena cesta so Goričani zgradili iz doline Lepene na rob planine tovorno žičnico, s katero so prepeljali na planino kar tri traktorje, seveda razstavljene na posamezne dele. S temi traktorji prevajajo gradbeni material za planinsko zgradbo. Čeprav je planina Duplje odrezana od sveta, imaš vtis, da se nahajaš na kakšnem gradbišču sredi mesta, saj je gradbišče opremljeno s sodobno tehniko — velikim betonskim mešalcem, hrumečim agregatom, ki proizvajajo tok in žene stroje ter z omenjenimi traktorji, ki dovažajo vse kar je potrebno za gradnjo. Gradnja postojanke je prevzelo neko gradbeno podjetje, planinci pa imajo predvsem nalogo, da pripravijo kamen za gradnjo — zgradbo bodo namreč iz tega materiala — da kopljejo jarke za vodovod, za elektriko itd.

Planinsko društvo Nova Gorica, s katerim imamo tesne in priske prijateljske odnose so nas koroške planince, skupno s tržaškimi povabili na delovno akcijo, katere se je skupno udeležilo okrog 50 planincev in

smučanje s Komne preko planine Duplje na Krn, saj bo v sklopu te planinske postojanke na razpolago zimska lokacija za smučarje in turiste. Vsekakor bo nova postojanka velika pridobitev ne samo za PD Nova Gorica, temveč za vso široko planinsko javnost.

Minulo soboto smo imeli delovno akcijo tudi na Bleščeči planini, kjer stoji naša planinska postojanka "Koča nad Arihovo pečjo". Počasi pripravljamo vse potrebno za zimo — drva in popravljamo, kar je poškodovanega ter olepšavamo in urejamo, da bo koč še bolj privlačna in še naprej priljubljen cilj domačih in tujih planincev.

Kdor se udeležuje delovnih akcij ima neko zadoščenje, da je nekaj koristnega prispeval za svoj skupni planinski dom. Idealizem, ki ga vlagajo naša dekleta in fantje v ohranitev postojanke, utrijuje tudi planinsko tovarištvo, ki je zgrajeno na nesebičnosti in načelih srčne kulture. Pri delu smo se bridko spominjali rajnega Jozeja Miklavčiča, gospodarja koč, ki je lansko leto še pridno delal na podobni akciji. Težko ga pogrešamo in v mislih smo vedno z njim, s človekom, ki je z delom in humorjem pritegnil zlasti mladino, ki ga je še posebno spoštovala in ljubila.

Štefana Marktla ni več ✓

Pred mesecem dni nas je pretresla žalostna vest, da je umrl št. Marktla. Rabavdlnov oče iz Šmiklavža pri Rudi. V 83. letu starosti je moral zapustiti svoje in sorodnike v globoki žalosti.

Življenjska pot Štefana Marktla ni bila z rožicami postлана. V najtežjem času Hitlerizma so ga kot zavednega Slovenca izselili. Še prej pa je kot 18-leten fant moral v vojsko služiti cesarja Franca Jožefa.

Rajni Rabavdlnov oče je bil mož kremenitega značaja in trden steber slovenstva v Podjuni severno od Drave. Zaradi svoje zvestobe narodu je moral veliko pretrpeti stregli so mu celo po življenju. Kot zaveden slovenec se je že mlad vključil v takratno prosvetno organizacijo — izobraževalno katoliško društvo domačega kraja in pozneje postal celo predsednik. Bil pa ni samo prosvetaš, temveč tudi političen dejavnik, saj je že leta 1923 bil izvoljen za občinskega odbornika. Tudi po letu 1945 je bil v občinskem odboru in se prizadeval za pravice svojega ljudstva.

Imel je še celo vrsto drugih funkcij — bil je član krajevnega žolskega sveta, krajevnega kmečkega sveta in član velikovoške okrajne kmetijske zbornice. Iz vseh teh funkcij je jasno razvidno, da je bil pokojni Marktla izredno čislán in spoštovan mož, kateremu je naše ljudstvo zaupalo svojo usodo. Po vojni so ga celo hoteli imeti za župana, vendar je to čast odklonil. Ko so ustanovili Narodni svet koroških Slovencev je bil on eden izmed ustanovnih članov. Izguba Štefana Marktla je povzročila globoko rano v narodnem telesu, ki jo bo le težko mogoče zaceliti.

Pogreba tega velikega rodoljuba se je udeležila velika množica ljudi. Pogrebni obred je opravil prošt Franc Brumnik iz Dobrle vasi ob asistenci pokojnikovega brata, rožeškega župnika Nika Marktla in Janeza Zurnana s Ptujske gore.

Pokojnega Štefana Marktla bamo ohranili v častnem spominu, svojcem in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

jo. V isti veri kot mi. Na svobodo. Partizanske smrti nil Smrt pozna le krivica. Naša reč pa je pravica, je življenjski boj. Mi partizani smo edini, ki držimo narodovo dušo živo po gozdovih!

Tako ga je spreletavalo v presledkih nekaj sekund. Pa je bil zopet ves prisoten. Zdaj: v nedeljo zvečer tretjega decembra tisočdevetstoštiriinštirideset. Neobrit je videti črn in grozen. A njegove temne oči, iz katerih kot lava iz vulkana hoče izbruhniti silen ogenj, ki hoče požgati vse. Tudi tak je v svoji grozi privlačeval občudujoče poglede.

Hudič vzemi vojsko in Hitlerja!

Ko bi sekiro vihtel namesto puške, bi več koristil sebi in drugim... Kot nekdanj pred vojno. Ha! Skoraj jokavo mu gre skozi dušo: Pa smo se v sobotah zvečer, kdaj pa še ob nedeljah izvrstno imeli. Jaz sem godel, drugi so plesali in vmes smo vsi pili, pa tudi večkrat zapeli. Kakšno smo imeli s plesom z blazino in s plesom s stolom! Tam se je največkrat pokazalo, kdo je v koga zaljubljen.

Hudič z Hitlerjem in njegovo vojno!

Zunaj se zjasni in mesečina, kot v nočeh mirnega časa, se razširi prek zasneženih oblin.

Po tej zdaj tako varljivo mirni mesečini pa se vleče črna kača. Nemci.

Pritajeno se plazi policijski gad. V gosjem redu, daleč narazen, korakajo Nemci, se gibljejo deli črnega gada, uniformirani ljudje, ki so samo deli vojaškega stroja, ki nosi smrt s sabo, ki deluje samo, da uničuje življenje in kar je človek v mirnem času pridelal in ustvarjal za bodočnost.

Sneg škriplje. Četudi samo narahlo, se čuje to hrestanje kot bi vojaški čevlji drobili človekove črepinje. Črni gad se je bližal Podlesnikovi kmetiji.

Nobene partizanske straže.

Pred Podlesnikovo hišo, je prej Matevž še postal. Sova se z osojne strani oglašja, kar niti ni motilo nočnega mirovanja. Za Matevžovo uho je bilo to nekaj skupnega: noč in sova.

V vseh teh letih partizanjenja ni imel časa za sentimentalnosti in tudi sam se je notranje bolj probatil, če že ne kar posurovil. A tokrat se je hotelo nekaj v njem pomehčati ob svojem zadiranju: Še sova tukaj v domačem kraju čisto drugače, dejal bi, skoraj prijetno poje. Vedno se ne da preklinjati. Pravzaprav tako ne preklinjam. Tudi pri partizanih so preklinjanje prepovedali. A kar tako iz neke navade tuintam se samo od sebe zakolne. Abotna reč. Zlasti v tej decembrski noči. S sovo imava veliko skupnega. Z njo sem se kdaj vračal s svojega drvarskega dela domov skozi gozdove in grape. Včasih sem jo oponašal. Pa me je spremljala na poti. Morda se je hudovala name, ker je nekaj drugega pričakovala kot človeško ponaganje? Sova je bila večkrat tudi moja edina spremljevalka, ko sem se vračal pozne noči od plesa, kjer sem godel in nekaterikrat kar lepo zaslužil. Tudi, kadar sem skrivaje hodil od Lonke ali k njej, je bila rada sova ob meni. Morda se je v takem primeru ona iz mene norčevala? Ali pa mi je očitala, kakor obrekljivi človeški jeziki, moje nemogoče razmerje do poročene ženske, do Lonke. Kaj sem si mogel pomagati? Vse je tako čudno zapleteno. Večkrat sva z Lonko o najini ljubezni govorila. Nisva prišla do kraja. Uvidevala sva večkrat, da se nahajava na neizgledni poti...

V izbo se vrnivšemu Matevžu začne gospodar pripovedovati o svojem najstarejšem sinu, ki so ga Angloamerikanci letos poleti ujeli na Francoskem. Zdaj je že pisal iz ameriškega ujetništva.

„Drečji je že na varnem. Za njega je vojno klanje pri koncu. Seveda ne bo v ujetništvu najboljši, a vsaj

Valentin Polanšek

48

BRATOVSKA JESEN

II. del

Same segajo za puško. Same repetirajo, streljajo, vlagajo nove saržerje, merijo, spet streljajo. Roke, ki so menda ustvarjene za to, da delajo, da objemajo drage ljudi, da godejo na harmoniko. Vojna je norija! Vse je spremenila! Vse! Spanje in bdenje, misli in besede, čas in prostor. Ali sploh še živim? Tako kot se kdaj dobrika spomin? Ali sem sploh kdaj živel? Morda sem le sanjal? In da samo sedaj živim? Sedaj in samo sedaj, resnično in z vso pekočo zavestjo! Želje so že zdavnaj odjadrale iz mojih prsi. Kaj bi želel? Samo trdno voljo imam do preživetja! Niti za jutri ne vem, kako bo. Sproti si kujem bodočnost in zdajšnjost. Samo sedaj se vse odloči. Volja in vera me neseta naprej skozi čas in kraje, skozi oči vseh ljudi in skozi srca vseh. Tudi skozi vseh tistih, ki se ne suvajo več v naših vrstah. Ker so zgoreli v svoji volji in veri! Kri pa so scedili v to našo zemljo, če so padli tukaj kje, v zemljo, ki je prepojena z znojem in krvjo naših prednikov Slovencev. Partizanske smrti nil Povsod so se vsadili s svojo mladostjo in vero in voljo in krvjo v našo domačo grudo. Mi hodimo mimo njihovih skritih grobov. V nas pa živijo soborci, vse drugače kot je kdaj živelo v nas. V meni. Tudi moj jaz je nekaj drugega kot kdaj, kadar sem menil sebe. Zdaj smo vsi en sam jaz, en sam mi. Kar se sedaj s partizanščino dogaja v naših krajih, je enkratno! Vse polno leži mrtvih od Pece do Obirja. Čaka-

To in ono o shujševalnih kurah

Od časa do časa se pojavi nov, idealni "vozni red" za želodec, ki naj bi odrešilo vplival na odvečne kilograme. Že sama množica tovrstnih kur nam potrjuje domnevo, da se do idealne shujševalne kure še nismo dokopali. Ali sploh obstaja? Prof. dr. Meinrad Schär, direktor inštituta za socialno in preventivno medicino pri univerzi v Zürichu, ki se poklicno ukvarja z dietami vseh vrst, je pred kratkim v razgovoru postregel z nekaterimi znanimi ali manj znanimi podatki.

VPRAŠANJE: Koliko shujševalnih diet pravzaprav obstaja?

ODGOVOR: Zelo veliko. Obstaja pravzaprav nekako sedem glavnih variant, pri čemer se ostala množica od le-teh razlikuje le v manjših podrobnostih. K tem glavnim variantam bi lahko prišteli naslednje: „nična“ dieta, pri kateri smemo uživati samo vodo; potem dieta, revna s kalorijami in bogata z vitamini in rudninskimi snovmi; dieta, pri kateri v minimalni meri uživamo ogljikove hidrate, ki je že dokaj stara, omenjajo jo že konec prejšnjega stoletja. Potem so tu še diete, bogate s celulozo in ostalimi neprebavljivimi snovmi... Najbolj nenavadna pa je prav gotovo „mayo-dieta“, pri kateri začnemo prvi dan z devetimi trdo kuhanimi jajci.

Pri vsej tej množici novih diet lahko z gotovostjo trdimo, da si vsakdo, ki pravi, da je odkril novo, izvirno, hoče večinoma ustvariti le sloves in s tem seveda tudi denar.

VPRAŠANJE: Katero od teh diet bi lahko priporočali?

ODGOVOR: Za nobeno ne bi mogli trditi, da ima trajen uspeh. Res je, da imajo nekatere takojšen učinek, zlasti takrat, ko telo izgubi veliko vode. Pacient sanatorija, ki ga pošljejo domov z nasvetom, naj s to metodo kar lepo nadaljuje, tega preprosto ne zmore.

Vzrok, zaradi katerega take diete nimajo trajnega učinka, je preprost: prehranjevanje ni le razumsko sprejemanje kalorij, seznam prepovedi in zapovedi, temveč ima opraviti tudi s čustvi. Kdor se pri tem zanaša le na razum, pozabi pa na najrazličnejše psihične momente, bo „na dolgo progno“ gotovo po-tegnil kratko.

VPRAŠANJE: Nekako tretjina ljudi v razvitih deželah je pretežkih. Kolikšna naj bo človekova normalna teža?

ODGOVOR: Po nekaterih standardnih merilih naj bi bil človek normalno težak toliko kilogramov, kolikor centimetrov je visok nad enim metrom — 170 cm visok človek naj bi bil torej težak 70 kg. Vendar pa je treba pri tem upoštevati tudi različno telesno konstitucijo.

Če tehta nekdo 10% več od take teže, lahko rečemo da je pretežek, za 20% več

pa bi lahko rekli, da je že debel.

Obstaja še druga metoda za izračunavanje idealne teže, ki pa prav tako ni znanstvena; tudi tu gre za dokaj grobo poenostavljanje. Po tej metodi ima človek idealno težo, če tehta 10% manj od prej izračunane normalne teže. Pri ženskah je ta odstotek lahko celo višji: 15%; 175 cm visok moški naj bi tako tehtal okrog 68 kg, enako visoka ženska pa 65 kg.

VPRAŠANJE: „Životnost“ ni le ne moderna, ampak je tudi nezdrava. Katere so glavne nevarnosti?

ODGOVOR: Brez dvoma obstaja za debelost večja nevarnost za: sladkorno bolezen, protin, srčne infarkte, visok krvni pritisk, možganska kap, žolčne kamne in količino maščob v krvi. Poleg tega lahko pride zaradi prevelike obremenitve do okvar nosilnih sklepov, zlasti kolka, kolen in stopala. Menda so našli celo zvezo med debelostjo in rakom na maternici, prsih in črevesju. Tudi dimeljska kila in bolečine v hrbtu so lahko povezane z debelostjo. Seveda pa je treba poudariti, da prevelika teža ni edini vzrok za našete težave, brčkone pa k njim prispeva dovolj velik delež.

VPRAŠANJE: Preučili ste že celo vrsto shujševalnih kur. Katere napake ste pri tem odkrili?

ODGOVOR: Seveda ne morem tu naštetih vseh diet in njihovih napak. H glavnim napakam lahko prištejemo predvsem enostranost mnogih diet, se pravi pomanjkanje življenjsko važnih snovi: mineralov, vitaminov in beljakovin. Najnevarnejša je „nična dieta“, ki je mogoča le kratek čas in še takrat le pod zdravniškim nadzorstvom, kajti posledice ogromne izgube beljakovin lahko pripeljejo do oslabelosti srčne mišice, v skrajnem primeru celo do smrti.

Pri dieti, revni z ogljikovimi hidrati, obstaja nevarnost, da dobimo prepričilo število vitaminov, ki so v sadju in zelenjavi; zaradi pomanjkanja „balastnih“ snovi pa lahko pride tudi do zaprtja.

VPRAŠANJE: Kaj mora storiti, da bi postal vitki?

ODGOVOR: Žal vam ne morem povedati kaj dosti novega. Zmerna prehrana z obilico vitaminov, mineralov in „balastnih“ snovi, povezana s telesno aktivnostjo. Odvečne maščobe se ni mogoče znebiti s potenjem niti z masažo. Že res da pri masaži nekdo shujša, toda to ni masiraneč, ampak maser.

Je pač tako, da je hrana eden od užitek v življenju. Zato moramo najprej ugotoviti, kje smo se „pregrešili“, kaj je bilo narobe z dosedanjim prehranjevanjem, in se prerusmeriti na drugačno hrano, ki nam ne bo spet prinesla le užitka in nas nasitila, ampak bo tudi revna s kalorijami. Tako spremembo pa je seveda najteže doseči.

VPRAŠANJE: Pri nekaterih shujševalnih kurah — tako vsaj trdijo nekatere reklamne ponudbe — lahko shujšamo na primer v 14 dneh za 10 kg. Ali je to sploh zdravo?

ODGOVOR: Hitre izgube telesne teže, pri katerih gre večidel le za odvzemanje vode organizmu, nimajo trajnega učinka. Tako kot smo hitro shujšali, tako hitro se bomo spet zredili. Poleg tega, da imamo zaradi večjih sprememb teže preglavice z oblačili, pa to tudi ni zdravo za kožo, ki se vedno znova širi in krči. Zlasti nespametno pa se mi zdi, če nekdo vse leto dobesečno noro je, nato pa preživi počitnice v kakem dragem sanatoriju, kjer mora za neverjetne denarje „žreti travo“.

VPRAŠANJE: Zakaj se večina ljudi, ko konča z dieto, kmalu zatem spet zredi?

ODGOVOR: Ker psihosocialni momenti pri dietah niso upoštevani. Takoj po kuri se pacient spet vrne v svoje okolje, torej prav k tistim svojim starim navadam, zaradi katerih se je prej zredil. Največ uspeha imajo tisti, ki skušajo v dvojce ali troje, pri tem pa morda celo sklepajo stave o svoji telesni teži, ali pa se kako drugače medsebojno vzpodbujajo pri svojem prizadevanju.

VPRAŠANJE: Zadnje čase se govori o teoriji, po kateri je debelost prirojena.

ODGOVOR: Ta teorija ni nova. Dejansko se nekateri ljudje ne zredijo tako hitro, čeprav jedo hrano, bogato s kalorijami. Maščobe tako rekoč posrka nekakšna „goba“, podkožno tkivo, ki je pri ljudeh različno razvito. Nalaganje maščobe pa uravnavajo seveda hormoni: ženske se ne zredijo le lažje, temveč tudi na drugih delih telesa. Poleg tega, da je nagnjenost k debelosti prirojena, pa je lahko tudi pridobljena. Če v dobi, ko se pod kožno maščobo tkivo šele razvija, dojenčka preveč hranimo, nastane preobilica maščobnih celic, ki pozneje nikoli več ne izginejo.

VPRAŠANJE: Zakaj so mnogi ljudje med dieto sitni in čemerni?

ODGOVOR: Ker narobe jedo. Vsakdo ve, da postane človek zlovoljen, če ne zadosti svojemu „poželjenju“, to pa ne velja samo za prehranjevanje. Marsikateri kadilec, ki se skuša odvaditi kajenje, postane tako neznošen, da ga naposled vsa družina prosi, naj raje spet začne kaditi.

VPRAŠANJE: Teško je shujšati. Dosti težje pa je ostati vitki. Kako nam to uspe?

ODGOVOR: Nobena čudežna dieta niti dietni čudež ne obstaja. Dolgoročno uspešno le z optimalno dieto, ki je revna s kalorijami. Seveda to ne pomeni, da bi morali vsak dan preračunavati kalorije s kakim žepnim računalnikom.

Izogibati se je treba mastnim in sladkim jedem.

Gram maščobe ima 9 kalorij, gram sladkorja pa „le“ 4 kalorije. Maščoba in še zlasti sladkor se v zelo kratkem času resorbi-

Otrok se uči plavati

Mnogi starši si želijo, da bi se njihov štiri-letnik to poletje naučil plavati. Na počitnicah mu kažejo, kako mora gibati z rokami, kako z nogami. Prigovarjajo mu, naj se kar pože v vodo, pa bo splaval sam od sebe. Toda otrok se vode boji. V morje zabrede do kolena, dlje si ne upa. Učitelji plavanja priporočajo staršem, naj otroku najprej preženejo strah pred vodo. Ko se bo otrok znebil strahu, bo splaval. Strah najlaže preženemo z igrami. Ko se bo otrok seznanil z vodo, ko bo spoznal, kako se v vodi lahko giblje, se bo sam od sebe naučil plavati. Vseeno je, kateri plavalni slog si „izbere“, glavno je, da plava.

Otroka ne silimo v vodo. Pustimo mu čas, potrpežljivi bodimo z njim, pa bomo dosegli še največ.

In katere so igre, s katerimi preženemo otroku strah pred vodo?

1. Ujemi me: otrok teče po vodi proti nam, pričakamo ga z odprtimi rokami, ujamemo ga. Otrok se nauči boje in teka po vodi, ve, kako se v vodi drugače giblje kot na suhem.

2. Krokodil: otrok se z rokami drži za rob bazena ali za naše roke in pusti telo, da leži na gladini vode (kot krokodil, ki se sonči). Čuti, da ga voda sama nosi.

3. Morski lev: potopi usta v vodo, nato kriči, renči in prska, da nastajajo vodni mehurčki. Otrok spozna: nič hudega ni, če mi pride voda v usta in v oči, to ne boli.

4. Pobiranje školjke: na dno damo lepo školjko ali igračko, otrok se mora skloniti in potopiti, da jo pobere. Pri tem ima odprte oči, da vidi, a zaprta usta in nos. Nauči se, da pod vodo ne sme dihati, lahko pa gleda.

5. Puščica: otrok se odžene z nogami in drsi z iztegnjenimi rokami po vodi. Spozna: na vodi plavam kot deska.

6. Raketa z motorjem: Otrok se odžene, drsi po vodi kot pri puščici, vendar tudi brez z nogami. Opazil bo, da plava. Pa čeprav v začetku le meter ali dva daleč.

rata, zato se pojavi občutek sitosti šele tedaj, ko pojemo take hrane že dosti preveč. Seveda se ni treba povsem odpovedati jedem, ki so nam v veselje, treba pa je kljub temu vsaj približno paziti na količino kalorij. Primer za ilustracijo: če bi hoteli zadostiti dnevni potrebi npr. 2000 kalorij, bi morali pojesti bodisi 260 g masla ali pa 9100 g paradižnika. Po 2000 kalorij vsebujejo tudi te le kolečine hrane: 330 g slanine, 350 g mlečne čokolade, 400 g pečenega krompirčka ali 800 g belega kruha. Enako količino kalorij pa ima tudi 1600 g puste govedine, 2300 g krompirja, 5000 g korenja ali 9100 g paradižnika. Iz teh števil je razvidno, da se nam pri pravilni izbiri hrane ni treba količinsko omejevali, temveč smo lahko prvi požeruhi. Zelenjavo lahko uživamo v velikih količinah, prav tako sadje, seveda pa se moramo izogniti suhemu sadju.

streljanja ni več. Ali za nas enega pa...“ je zmedeno spravljen Matjaž iz sebe.

Kakor da se dotika nečesa, kar mu še bolj stiska srce. Misli sest. Le za toliko časa, kakor dolgo gori cigareta. Pa ne gre. Vse v njem je odpor. V drobju zavija in v udih skeli.

Videč Zvonka, ki je, držeč Rezinkino desnico, bil odsoten kot sanjska podoba, se takoj iztrezni. Zato zaukaže: „Zdaj pa greval!“

Trdo so zvenele besede. Domačim proži po vrsti roko. Nekateri še vedno vabijo, naj prenočita pri hiši.

Matevž čuti, da mu nejevolja sili na obraz. „Ali pa vsaj toliko še posediva, da bo mesec malo višje, da se bolje vidi!“ predlaga zaljubljeni Zvonko.

Matevž stoji in ga namerno presliši. Ne pogleda ga. Podlesnikova gospodinja začne pripovedovati s pravo kmečko, neverjetno razvlečeno navado o nečaku, ki so ga spomlad kot nemškega vojaškega dopustnika zasačili koljevci. Pod Golarjevem so ga pričakali, ko je zahajal zgodaj zjutraj na vlak. Prismođe, če je že tak, bi se vsaj ne kazal tu po hribovih okoli. Če že ni za partizane, zakaj hodi tu sem na obiske, ko tako nima nobenega od svojcev več. Njegov brat je bil čisto nekaj drugega. Škoda, da je padel na Ruskem.

„Pač hoče nemško umreti, ker se slovensko sramuje.“ Matevžev glas je piker.

Pred Podlesnikovim hlevom zunaj domači pes malo-marno zagodrnja. Kot večkrat.

Tišina.

Napetost.

Vsi se hočejo delati navadne, a vsem se vidi nenadna zaskrbljenost okrog ust. Matevž ošvrkne Zvonka s pogledom, kot da je pravkar nad njim zakričal: Glej hudiča, v

kako godljo sva zašla! Zaljubljenec izpusti dekletovo desnico in zagradi karabinko. In že sta oba partizana v sedni sobi poleg izbo.

Podlesnikov gospodar se spravi ven. Petrolejka svetloba bušne v vežino temino. V tem svetlobnem rovu se pokaže več vojaških glav. Pod vsako glavo je v prsni višini videti napeto orožje.

„Heil Hitler!“

Na sivkasto zeleni bluzi prežijo nacistični orli.

Podlesnik še utegne naglo pogledati proti sosedni sobi. Prej je še gorelo skozi priprtino dvojce divje svetlih Matevževih oči. Zdaj so se vrata zaprla kot školjka. Divje Matevževe oči pa gospodar še vedno vidi. Tako se mu je prejšnji pogled vžgal v dušo.

Kmet je odrešen muke. Ob nemškem pozdravu znova odreveni: Težka skala negotovosti se zvali nanj. Od vseh strani ga zasipajo plazovi, ki nastanejo zaradi mučnih in sumljivih policijskih vprašanj.

Nemci se vsujejo v izbo. Kmetič opazi, da k sreči ni več Matevževega nahrbtnika s harmoniko poleg mize. Iz krutih policijskih pogledov in besed se zvarijo nevarne klešče, ki zagrabijo vse navzoče okoli prsi.

Končno se pojavita dva kapelška žandarja. Namestnik komandanta Lindemuth je tudi zraven. Gospodinja boljši v prišleke. Zdaj ne bo nikogar, da bi poslušal njeno zgodbo do kraja, ki jo je pravkar začela. In slovensko bi je uniformirancem še poleg tega ne smela!

Podlesnika je skrbelo. Zunaj je pes močnejše lajal. Kam sta se vtaknila Matevž in Zvonko? je glodalo v kmetičevi glavi.

Lindemuth pa je bil lisjak svoje vrste. Stavil je nekaj splošnih vprašanj. Seveda v zvezi z banditi. Izrecno pa je naglašal, kdaj se je zadrževala v grapi ali pri hiši večja banditska enota. Končno je dejal: bataljon morda? O po-

sameznih banditih ni direktno spraševal.

Potem so le kratko sedli. Policisti in vojaki so imeli v čutarah čaj ali sam rum. Zadišalo je v izbi. Tudi malico so imeli. Nihče od domačih ni kaj ponujal.

Takrat pa je zunaj zalajal nemški mitraljez. Nastala je gneča. Nemci so silili ven v noč.

Podlesnikov Franči je bil velik nasprotnik žandarjev: Dolj in Kapli naj bodo, pa tam, kjer se krade in narobe dela. Tukaj na kmetih se jih vse boji. Tukaj je vse v redu. Nihče ne potrebuje žandarjev. Nihče ne krade, ne ubija. Kaj pa druge briga, če že kak nestrpen divji lovec kakega srnjaka položi. Odkar pa so tuokoli partizani, je še manj treba žandarjev. Partizani imajo sami svoj red. Če je kaj, da ljudem ni po volji, se pritožijo pri koljevcih, pa zadevo uredijo. Partizani so naši ljudje. Brez njih bi nas Nemci vse izselili ali kar doma pobili in bi vse pokradli. Partizani so za nas. Čisto jasna reč je, če bi bili Nemci in tisti, ki prihajajo iz Kaple in od zunaj sveta, v redu, ne bi bilo treba partizanov. Torej so drugi narobe, pa morajo priti partizani, da spravijo svet v red. Kaj pa smo mi tukaj na kmetih že narobe naredili? Kaj? Vse ubogamo, kar oblast od nas zahteva. Zakaj potlej nas preganjajo? Komu je že slovenska beseda kaj žalega storila? Mislim Nemcu? Ali takemu, ki se je ponemčuril? Pri miru naj nas pustijo! Mi nočemo nikomur kaj slabega. Pa tudi drugi naj bodo tako z nami. Ako pride kak Kapelčan k nam gor na kmete, mu lepo postrežemo in mu skušamo ustreči, če kaj od nas želi. Samo priti mora kot človek do človeka. Pa ne tako kot zverina! Kdaj pa smo mi tako divjali v Kapli ali Celovcu ali drugod med Nemci in nemčurji? In če bi tako storili, bi nas gotovo tudi nakantali! Se je že dvajsetega leta pokazalo, kaj so tisti rajshverovci v resnici. Še taki Rožani in Podjunčani so bili pri njih, ki so po naše govorili, pa so grdo z nami ravnali. (Dalje prihodnjič)

Spomini na skupne doživljaje s prijateljem, sošolcem in sodelavcem Ignacom Krevcem

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Jeseni leta 1935 se je večina učencev iz tretjega razreda drugega oddelka preselila v četrti razred in tam zavzela pozicije v klopih prvega oddelka. V tem razredu se je tisto leto natrpalo 90 učencev iz štirih letnikov. Poleg treh vrst klopi, ki so stale kakor v drugih razredih odmaknjene od sten bolj v sredini prostora, so za danjamestili še šest starih klopi, imenovanih „oslovske klopi“ (Eselsbänke). Vsaka taka klop je dajala prostora štirim učencem. V tem času stiska za prostor so nas potisnili pet fantov v enega „osla“. Kljub temu pa zadeva glede prostora še ni bila rešena. Kadar so prišli domala vsi učenci v šolo, jih je moralo približno šest sedeti na polenih, ki so bila naravnana ob peči. Ti učenci so bolj nesramno sledili pouku in se nam ostalim smejali in rezali v obraz. Nekega dne sem nalašč zamudil kake pol ure pouka, da bi tisti dopoldan užival proste in vesele urce na tistih polenih, učitelj pa me je lepo posadil na moj prostor v „oslovski klopi“ in Kovačev Fric, ki je ta čas sedel na mojem prostoru, je smel iti sedet na drva. V tem četrtem razredu je poučeval učitelj Alfred Loser, ki je prišel na Koroško iz Kočevja, leta 1928 pa v Šmihel za učitelja. Bil je zelo dober pedagog in res mojster svoje stroke. Zelo vneto nas je poučeval in nam polagal na srce, da se učimo koristnih stvari za svojo življenjsko pot, ne pa zanj. Danes vemo, da je bila takratna ureditev z okoli 90 šolarji v enem razredu naravnost kriminalna. In res je učitelj Loser na posledicah te preobremenitve težko zbolel. Tisti, ki je v razredu sprožil misel, da bi bilo dobro obiskati bolnega učitelja, je bil Nac Krevc. Zadevo smo rešili tako, da je večje število deklet v imenu razreda obiskalo bolnika z željo, da bi kmalu okreval. Učitelj Loser živi danes v Šmihelu kot upokojen šolski ravnatelj pri pd. Likebu, kamor se je leta 1933 priženil. Vsi njegovi nekdanji učenci tega dobrega učitelja iskreno spoštujemo. V nasprotju z „Buhanom“, „Piško“ in „Pilo“, za učitelja Loserja ni bilo šaljivega imena. V letu 1934 so ga začeli klicati za „Dolfuša“, ker je bil bolj majhne postave kot bivši avstro-fašistični kancler Dolfuß. Ko pa smo paglavci v Likebovi jami našli neodvržene časopise iz Nemčije in nacistično literaturo, se je ta vest potihoma razširila med učenci in njih starši. To je bil najbrž tudi vzrok, da se ga ime „Dolfuß“ ni prijelo. Tam v letu 1937 se je začela borba za pouk slovenskega jezika na ljudski šoli v Šmihelu. Povezali smo se z učenci kmetijske nadlajevalne šole in ti so napisali na tablo: „Drei Stunden in der Woche slowenisch“, kar je izkazoval tudi urnik tretjega in četrtega razreda, a se v praksi to ni upoštevalo, ne v tretjem in ne v četrtem razredu. Tablo s tem napisom so potem obrnili, tako da je ta provokativna zadeva več dni gledala v steno. Vedeli smo, da učitelj po navadi sam obrača tablo, kadar mu na prvi strani zmanjka. Tisti, ki smo za ta napis vedeli, in to sva bila tudi midva z Nacom, smo napeto čakali na tisti trenutek, ko pride zadeva na dan. Nekega dne pred koncem zadnje ure pouka je učitelj res sam obrnil tablo. Že je zamahnil z brisačo po robu table, ko se mu je pogled zapilil v kratki izzivaški napis. Čeprav smo opazovali učitelja samo od zadaj — ni se namreč obrnil proti nam — smo točno opazili, kako ga je zadeva prizadela. Ne samo po obrazu, temveč tudi po vratu so mu zaigrale barve: najprej rdeča, potem modra, naposled bledica. Dolgo je proučeval pisavo, da bi jo prepoznal, a jo je naposled le izbrisal in nadaljeval s pisanjem na tabli. Umiriti pa se dolgo ni mogel. Učenci, ki so bili zaposleni s prepisovanjem, tega dogodka niti opazili niso. Jaz pa sem izpustil več stavkov, ker sem budno opazoval ves prizor in hitreju pisano učitelja nisem mogel slediti. Nekaj dni pozneje smo naredili nadaljnjo akcijo v prostoru tretjega razreda. Sneli smo urnik s stene in ga položili učiteljici na mizo. Že prej, od šolarjev nadaljevalne šole izgotavljenimi tremi puščicami, smo na urniku opozorili na ure slovensčine.

Obe akciji sta razburili duhove. Opazili smo, da sta katehet Franc Posch in naš učitelj v vsakem odmoru burno razpravljala. Enkrat je bil eden potem pa spet drugi rdeč kot rak. Domnevam, da je šolska oblast sumničila gospoda kaplana, da je on v ozadju akcij, kar pa ni bilo res. Akciji sta bili iniciativa šolarjev samih, kakor tudi njihova izvedba. Borba za pouk v slovensčini je tudi rodila sadove. Nekega dne je učitelj Loser poklical k tabli Srienčevo Marico iz Blata in ta je začela pisati na tablo daljši spis z naslovom „stari Slovani“. Govora v tem spisu je bilo o delu, o veri, o šegah, o velikodušni gostoljubnosti, ni pa bilo nič pove-

obširno snov docela na pamet. Ko smo ob veliki noči dobili spričevala, je imel v verouku enojko. Ta šolar pa je bil tudi edini iz našega razreda, ki se je takoj po priključitvi Avstrije k Nemčiji navdušeno in aktivno vključil v vrste mladinske nacistične organizacije „Hitlerjugend“. Seveda smo pozneje v teku treh let bili pod silo razmer tudi drugi primorani sodelovati v tej mladinski organizaciji. S tem fantom sva se stalno pričkala, katera komanda je pri ekserciranju bolj pametna: avstrijsko-nemška ali nemško-nemška in vedno so Nac in drugi podpirali mene, oni pa je besnel, ker ga ni nihče podprl. Rajnega Naca so vsi učitelji skozi vsa leta klicali lepo slovensko Krevc in ne Kreuz.

Da smo se šolarji teh utrakvističnih šol le naučili nekaj več slovensčine, je pripomoglo dejstvo, da smo uživali verouk v materinščini. Poučevali so ga po eno leto kaplani: Jože Butej, Filip Milonig, dr. Oto Schuster in naposled dolgih pet let Franc Posch, današnji župnik v Globasnici. Imeli smo tudi možnost, da smo si iz mladinske knjižnice izobraževalnega društva brezplačno izposodili knjige. Tudi pri številnih kulturnih prireditvah smo pridno sodelovali.

V zgodnji spomladi leta 1937 je bilo v načrtu potovanje takratnega avstrijskega kanclerja dr. Kurta Schuschniga tudi po južni Koroški. Verjetno je slutil konec svojega vladanja in je hotel še prej uradno obiskati ožjo domovino svojih dedov in pradedov. Sušnikov rod namreč izvira iz Libelič pri Labotu. To je bilo obče znano, vendar je to dejstvo takratna šola enostavno zamolčala.

Ceste v našem okraju so bile leta 1937 v zelo slabem stanju. Napoved obiska kanclerja pa je očitno prebudila odgovorne na Koroškem, da so cesto od Dobre vasi pa do Pliberka na novo posuli z gramozom. Tudi Šmihel se je temeljito pripravil na sprejem kanclerja. Godba na pihala in gasilci so pridno vadili, brambovci pa so za vasjo pridno eksercerali. Slovenski komandni klici so odmevali po vasi, ženske pa so čistile okoli hiš in hlevov.

Nam šolarjem so učitelji ukazali, da sprejmemo kanclerja z vzklikom „hoch“. Na pobudo rajnega Naca, pa smo fantje sklenili, da bomo klicali „živijo“. Ko smo mi večji šolarji vpili „živijo“ so se nam pridružili s tem klicem tudi manjši, tako da klic „hoch“ ni več prišel do izraza. V sosednji vasi v Štebnu pa se je ob tej priliki zgodilo sledeče: pred kolono kanclerja se je peljala skozi vas nekaj „Burgerjev“ iz Dobre vasi. Čakajoči so mislili, da se pripelje že

kancler in so pozdravljali s klici „živijo“. Iz avtomobilov pa so jih ozmerjali z „Holt's Maul, Baben!“ To pa je ženske hudo razburilo, tako da so jo purgerji hitro pobrisali iz vasi.

Bilo je sredi meseca marca 1942, ko sem Naca srečal kot službenega sodelavca na poštne uradu v Pliberku, kamor sem prišel z šmihelske pošte. V začetku mi je radevolje mnogo pomagal, da sem se lažje znašel na novem delovnem mestu. Bil je izredno dober in nesebičen sodelavec.

Na pliberški pošti je bil tedaj običajni jezik v sprednjih prostorih strogo nemški, tam so po večini sedele frajlice nacistke. V prostoru zadaj pa so se pripravljali pismonoše za odhod po njihovih turah. Tu pa je tudi v nacistični dobi poleti 1942 prevladovala pretežno domača slovenska govornica. Celo ilegalni nacist in pučist iz leta 1934 uradnik Franc Steinik je v prostih minutah rad zahajal v ta prostor. Bil je izvrsten šaljšivec in po slovensko se mu je bolj podalo šaliti kot v nemščini. Po navadi je tu dobil tudi dobro kapljico, ker so vsi pismonoše imeli dobre stike s kmeti.

Na jesen leta 1942 pa je iz KHD centrale v Celovcu prišlo na kupe lepakov z naslovom „Kärntner sprich deutsch“. Pismonoše so kleli, ker so morali raznašati te težke zavoje krajevnim nacistom. En tak lepak mi je izročila predstojnica urada gospa Frieda Ehrenfeldner, da bi ga nalepil v prostoru za pismonoše. Rekel sem ji, da tja stranke ne zahajajo, vendar odgovor je bil: „trotzdem“. Ni pa mi dala točnega ukaza, do kdaj moram to izvršiti. Tako sem lepak položil na omaro in tam ga je pokrtil prah. Kmalu nato sem dobil vpoklic k vojakom. Ne vem ali je ta lepak sploh kdaj visel v tem prostoru. V sprednjem prostoru pa so jih frajlice nalepile že prvi dan.

Na dan izselitve slovenskih družin 14. aprila 1942 me je Nac obvestil o izselitvi družine mojega ujca z Rut pri Rinkolah. Po navadi smo v uradu obširno diskutirali o dnevnih dogodkih. Tisti dan pa je bilo vse tiho. Nekaj po peti uri popoldne pa je izbruhnulo. Nekaj frajlic je bilo nezadovoljnih, ker so iz celega mesta Pliberk izselili edino Breznikovo družino; druge so spet upale, da se bi izseljevanje nadaljevalo. Neka debeluška pa je dobesečno dejala: „Alle sollen sie, beim Wibernik angefangen!“ Čeprav sem bil zaradi izselitve nekoliko prestrašen, sem se le opogumil in tem frajlam citiral stari znani pregovor, „kdo drugim jamo koplje, lahko sam pade vanjo.“ S tem pa je bilo diskusije takoj konec. Verjetno se tem ženščinam še sanjalo ni, da bodo mnogi, ki so povzročali takšna grozodejstva, po kratkih treh letih podobno usodo občutili na lastni koži. Tudi v tej diskusiji je Nac kakor vedno zastopal humano linijo.

Franc Vavti
Železna Kapla — Podgrad

radio - televizija

AVSTRIJA 1

PETEK, 12. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Luč na temni podlagi — 10.30 TV kuhinja — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Potapljač na trnku — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Državljanova smrt — 21.25 Madna revija — 21.30 Tuje perje — 22.20 Reklama in šport — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 13. 9.: 15.30 Falstaff na Dunaju — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Bil je nekoč... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Rudi že dela prav — 21.55 Šport — 22.20 Ella Fitzgerald — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 14. 9.: 11.00 Ura tiska — 14.50 Viharne višave — 16.30 Afrika v gozdovih Južne Amerike — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Operni vodič — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Donnarumma se razjari — 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: angleščina — 9.45 Instrukcija: latinščina — 10.00 Tehnike likovne umetnosti — 10.30 Gospodar sedmih mariov — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Detektiv Rockford: telefonski klic zadostuje — 21.50 Večerni šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 16. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: angleščina — 9.45 Instrukcija: latinščina — 10.00 Kaj bi lahko postal? — 10.30 Viharne višave — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 V centru — 21.00 Kriminalka — 22.05 Strel v ozadje — 23.20 Poročila.

SREDA, 17. 9.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 To šo Benetke — 10.30 Anastazija — 17.00 Lutkarstvo — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Cesaričin sel — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Giganti — 21.45 Šport — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 18. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: angleščina — 9.45 Instrukcija: latinščina — 10.00 Mesto ima zgodovino — 10.30 Giganti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Giganti — 21.55 Večerni šport — 22.25 Poročila.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Domislice

- Prijatelj je tisti, ki vas dobro pozna, a vas ima vseeno rad.
- Dober pes ne naganja kur, dober mož ne tepe svoje žene.
- Utopija je prostor, kjer ni nobenih ljudi.
- Kompliment pomeni nekemu reči nekaj, kar oba vesta, da ni res.
- Življenje je obsodba, ki jo mora človek odslužiti, ker je bil rojen.
- Dobra morala je lastnost, ki jo pričakujemo pri drugih.
- Optimist je mož, ki se poroči s svojo tajnico v upanju, da ji bo še naprej diktiral.
- Ljubezen pomeni vse dati in vse oprostiti.
- Če kmet dolgo leži, mu pšenica zaspi.

danega o zgodovini tega ljudstva. V nekaj tednih je sledilo še nekaj pesmic. Vedno bolj smo čutili, da bo Hitler stegnil svoje kremplje po Avstriji in ta lepi začetek slovenskega pouka je prenehal silno hitro. Edini pa, ki je godrnjal nad slovensčino, je bil moj sosed v klopi, učenec doma iz Dvora. To je moralo priti do ušes gospodu kaplanu in ta je fanta vzel na piko tudi zaradi nekega obrekovanja duhovnikov. Ta učenec se je za kazen moral naučiti na pamet precej snovi iz verouka. In to je tudi temeljito izvedel. Ves razred se je čudil, kako je pri izpraševanju znal

Milionom Afričanom grozi lakota

Lakota ogroža letos ogromne predele sveta, zlasti pa je prizadeta Afrika. Tako je na področju od Džibutija čez Etiopijo do južnega Sudana in Ugande zavladala huda suša, ki je požgala pridelke in pomorila tudi mnogo živine. Trenutno še sploh ni mogoče presoditi, koliko ljudi je vsled tega v življenjski nevarnosti in koliko jih bo kljub vsem naporom, da bi jim pomagali, postalo žrtev teh ekstremnih razmer.

Po podatkih FAO (specializirana organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo) je na svetu 26 držav, katerih prebivalstvu ni zagotovljena redna prehrana; 17 takih držav je v Afriki. Predstavniki OZN so mnenja, da grozi letos lakota 20 milijonom ljudi; 12 milijonov ljudi ne more računati na redno prehrano, milijon ljudi pa bo do konca tega leta zaradi lakote prišlo ob življenje.

Ob robu Sahare, ki se širi s hitrostjo šestih kilometrov na leto, potrebuje ljudstvo v Čadu, Nigru, Mavretaniji, Maliju, Gornji Volti, Gambiji in Kapverških otokih hrano, ki jo pričakuje od drugod; okoli 30 milijonov strada samo v teh deželah. Nekateri afriške države, kakor Kenija, Zambija in Zimbabve, so poprej izvažale živila, zdaj pa morajo hrano uvažati. Pomanjkanje živil vlada v Ruandi, Mozambiku in Botswani. Tudi v Zairu ni v nekaterih predelih na voljo dovolj hrane in celo bogato Južno

Afriko je prizadela suša; prizadeto je predvsem črno prebivalstvo.

V afriških deželah pridelek živil na prebivalca pada za 1 odstotek, obenem pa prebivalstvo narašča za okoli 2,9 odstotka na leto. To pomeni, da je lakota neizogibna oziroma da je prebivalstvo v teh delih sveta navezano na pomoč drugih. Vzrok lakote je v posameznih deželah različen: v Mozambiku je pridelke prizadelo slabo vreme; v Zimbabveju je osemletna državljanska vojna dejansko uničila tudi živino in so se razširile razne živalske bolezni; v Gani je tudi korupcija prispevala k pomanjkanju zadostne dobave živil, ki so nujno potrebna za prehrano 10-milijonskega ljudstva; v Zairu je civilna uprava povsem popustila in je v oddaljenih krajih že nastopila lakota; v Keniji so se po bogatem pridelku leta 1978 odločili za izvoz koruze, pol leta nato pa so ugotovili, da imajo sami le še za pol leta potrebnih zalog koruze in sedaj prosijo druge za pomoč; posebno poglavje v tej žalostni zgodbi pa so milijoni beguncev, ki zaradi najrazličnejših vzrokov bežijo iz dežele v deželo in nevarno množijo številno lačnih.

Samo v Sudanu je pribežalo okoli milijon beguncev iz Eritreje in bo pri vsem denarju in pomoči, ki jo prejema Kartum, v Sudanu primanjkovalo še vedno najmanj 50.000 ton živil. Zaradi spopadov med severnimi muslimani in južnimi kristjani je iz Čada zbežalo okoli

110.000 ljudi čez reko Čari v Kamerun, kar je seveda povzročilo veliko pomanjkanje živil in zdravil. V Somaliji živi 1,5 milijona beguncev in vsak dan jih prispe več kot 1500 novih. Na sto in sto jih umre zaradi lakote in slabe prehrane, pa tudi zaradi bolezni. V vzhodnih in zahodnih predelih Etiopije je zaradi spopadov in nemirov grozila lakota petim milijonom ljudi. Na nekaterih področjih je poginilo 90% živine zaradi žeje. V mnogih gorskih krajih se je ljudstvo lahko obdržalo pri življenju samo s hrano, ki so jo metala letala. Posebno hudo pa je razsajala lakota med nomadi v Ugandi: okoli 350.000 teh ljudi je v nevarnosti, da pomrejo zaradi lakote.

Poleg lakote pa hudo prizadeta ljudstva ogrožajo tudi še medsebojni spopadi, do katerih prihaja zaradi živine, ter divjanje oboroženih tolovajskih tolpe. V osrednji Ugandi so se tolovaji polastili ogromnega orožja, ki ga je odvrгла Aminova vojska. Sedaj v Ugandi razsajajo tolpe oboroženih tatov. Ko so začele prihajati pošiljke živil, ki jih vodijo razne agencije OZN, je prav tako prišlo do neredov. Tako so na primer v Keniji in Ugandi pošiljke večkrat izročili nepoštenim uradnikom; živila so „zašla“ tudi v barake tanzanijske vojske v Kampali; zgodilo se je tudi, da so si pošiljke živil prilastili tolovaji, katerim so se pridružili še vojaki, ki so jih oblasti poslale, da bi napravili red.

Zakaj pa ne dvojezično?

Občina Sele je izrazito slovenska občina, ki je tudi po statusu zakona o narodnih manjšinah dvojezična. Avstrijski politiki se radi hvalijo in to zlasti pred mednarodnimi forumi, da imata slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji toliko pravic, kot malokatera druga manjšina na svetu. Da pa temu le ni tako in da je med besedami in dejanji še globok prepad pa

prepričljivo dokazuje sledeč primer.

V Selah je celo vrsto športnih organizacij, ki se zavedajo, da delujejo na dvojezičnem ozemlju; to se pravi, da vabijo in spregovorijo na svojih prireditvah tudi slovensko. Samo ena športna in hkrati planinska organizacija, krajevna skupina „Naturfreunde“, ne pozna tega naravnega človečanskega zakona, da če živiš na dvojezičnem ozemlju spregovoriš ali zapišeš nekaj tudi v obeh jezikih. Tako že nekaj let zasledujemo vabila krajevne skupine „Naturfreunde“ v Selah, ki vabijo na vsakoletne mednarodne pohode pod Košuto, da so objavljene samo v nemškem jeziku.

Če pomislimo na poslanstvo turistične organizacije „Naturfreunde“, ki je bila ustanovljena leta 1895 samo zato, da bi zavrta nacionalistične tendence takratnega Nemško-avstrijskega Alpenvereina, ki je bil izrazito velenemško usmerjen, potem se danes primemo za glavo, kako zelo se je od tistega časa spremenila miselnost te organizacije, ki se kratkoma ne znajde v dani situaciji in ubira pot temnega mračnjastva.

Upamo, da je zadržanje lokalne organizacije „Naturfreunde“ v Selah samo izjemen primer ali nerodnost lokalnih faktorjev in da se bo organizacija le „pošpegala“ pri drugih športnih organizacijah v Selah kot so na primer nogometno društvo in druge športne organizacije, ki so vključene v DSG, ki pa se striktno držijo dvojezičnosti.

Tamburaši iz Loč

na seminarju v Crikvenici

Dvajset loških tamburašev se je koncem avgusta in začetkom septembra udeležilo seminarja v Crikvenici, znanem letoviškem kraju severnega Jadrana. Loški tamburaši Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jzero“ so stanovali v Domu jeseniških železarjev, kjer je seminar vodila učiteljica Erika Wrolich, ki je hkrati tudi voditeljica omenjenega tamburaškega zbora. V času bivanja v Crikvenici so dali tudi tri koncerte in napravili izlet k svetovno znanemu Titovem mostu, ki povezuje celino z otokom Krkom.

V okviru seminarja so se tamburaši naučili celo vrsto hrvaških in dalmatinskih melodij, ki jih bodo posneli pri celovškem radiu.

Denar za bivanje na seminarju so tamburaši zbrali sami in to z nastopi za tuje goste, ki so jih imeli v letošnji poletni sezoni.

Slovenji Plajberk

Minulo soboto je bilo pri Sereinigu (pri Boštu) v Podnu pri Slovenjem Plajberku veselo razpoloženje. Vzrok tega veselega razpoloženja je bila poročna svatba. V plajberški cerkvi sta si obljubila zvestobo do groba Krista Wieser, pd. Prinškova nastavljenka pri Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu in Gottfried Laussegger, pd. Dušnjakov, študent glasbe v Gradcu, oba iz Slovenjega Plajberka. Poročni obred je opravil domači župnik Jančar.

Kristo Wieser poznamo kot aktivno prosvetno delavko, ki poje v pev-

skem zboru in sodeluje pri tamburaških domačega Slovenskega prosvetnega društva „Vrtača“. Poleg tega je tudi članica SPD „Borovlje“. Ženin Gottfried Laussegger pa je odlični dirigent in pedagog in vodi pevski zbor SPD „Vrtača“. Da je bilo na svatbi veselo in prijetno ni treba posebej poudarjati. Vsekakor želimo obema novoporočencema mnogo sreče in družinskega blagoslova ter da bi ostala zvesta domačemu društvu in še naprej pridno sodelovala v njem. Vse to in še mnogo več želijo novoporočencema prosvetaši iz Borovelj.

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi vabi na

3. POHOD PO GURAH

v nedeljo 14. septembra 1980.

Zbirališče in odhod bo ob 8.15 uri iz pred gostilne „Pri Mežnarju“ (pred cerkvijo) v Kotmari vasi.

Pot nas bo vodila na območje razlednega in mikavnega Plešivca. Med potjo nas bodo domačini seznanjali z lepotami in posebnostmi teh krajev in pa tudi s krajevnimi in ledinskimi imeni.

Prisrčno vabljeni!

Odbor

RADIO-TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODVAJE RADIO CELOVEC

PETEK, 12. 9.: 14.10 Koroški obzornik — „Kar po domače z nenavadnimi glasbili“.

SOBOTA, 13. 9.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 14. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 15. 9.: 14.10 Koroški obzornik — M. Kumer-Crčej: Vaška kronika — Blato 1.

TOREK, 16. 9.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Koroški obzornik — Otroci, poslušajte! — Pesnice za otroke — poje ženski vokalni kvartet.

SREDA, 17. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Veseli val.

ČETRTEK, 18. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Glasbeni mojstri.

AVSTRIJA 2

PETEK, 12. 9.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Tehnike likovne umetnosti — 17.45 Tehnike likovne umetnosti — 18.00 Instrukcija: angleščina — 18.15 Instrukcija: latinščina — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi zaigramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hyde park — 21.00 Sužnji — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Gospodar sedmih morij — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 13. 9.: 15.10 Glasbeni pomenki s Christianom Boeschem — 17.00 Walloni — 17.45 O starinah — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Funny lady — 22.25 Vestern okrog treh banitov — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 14. 9.: 14.20 Pregled sporeda — 14.25 športno popoldne — 17.35 Sandakan — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Anastazija — 21.55 Sport — 22.10 Charli Chan: smrt je črna kamela — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 15. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Instrukcija: angleščina — 18.15 Instrukcija: latinščina — 18.30 Bodoči mojstri — 19.00 Vzgoja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Jacques Offenbach — 21.05 Ars electronica 80 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Obsojena, da živi.

TOREK, 16. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Potovanje Hokulea-e — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ali poznate melodiji — 21.05 8. dan — Človek pri iskanju zgubljenega zvoka — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 17. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Instrukcija: angleščina — 18.15 Instrukcija: latinščina — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kultura v sredo — 21.00 šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Vesela družba — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 18. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Pota k umetnosti — 19.00 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Akcija energija — 21.15 šartelj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 12. 9.: 17.20 Poročila — 17.25 Leti, leti pikapolonica — 17.40 Družina Smola

— 18.05 Rock koncert — 18.35 Obzornik — 18.45 Spoznavajmo naše morje — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabava vas Ljiljana Petrovič — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Blakovih sedem — 21.50 V znamenju — 22.05 Nočni kino: Tommy.

SOBOTA, 13. 9.: 8.00 Poročila — 8.05 Z besedo in sliko — 8.20 Colargol — 8.50 Tehtnica za natančno tehtanje — 9.20 Poletavček — 9.50 Človek hoče navzgor — 10.50 Bazovica 1938 — 11.30 625 — 12.10 Poročila — 15.55 Poročila — 16.00 Ubežnika — 17.25 Nogomet — 18.45 Risanka — 18.55 Naš kraj — 19.10 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.30 Mož, ki je hodil skozi stene — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Vesela jesen — 22.00 Kdo je morilec? — 23.15 Kažipot — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 14. 9.: 8.45 Poročila — 8.50 Vestival mladinskih pevskih zborov — 9.10 Zgodovina pomorstva — 10.00 Viking Viki — 10.25 Angleška mladinska nadaljevan-

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V SOBOTO, 13. SEPTEMBRA 1980

SAK šol. — Trdnja vas šol. (Hörtendorf) ob 15.00 uri
SAK ml. — Trdnja vas ml. ob 16.15 uri
na nogometno igrišče Trdnja vas

V NEDELJO, 14. SEPTEMBRA 1980

SAK-KAC

ob 8.45 uri
na nogometnem igrišču policije v bližini univerze (Polizeiplatz).

Vstopnina je šilingov 40, ki je pa hkrati tudi že za tekmo med Policijo in Lienzom (deželna liga).

Navijači prisrčno vabljeni!

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

DAN SLOVENSkih PLANINCEV V VRATIH

v nedeljo 14. septembra 1980 s pridelkom ob 12. uri pred Aljaževim domom. Zbirališče in odhod izpred gostilne „Podgrad“ v Šentjakobu v Rožu ob 10. uri.

Prisrčno vabljeni!

OBVESTILO

Pokojninska zavarovalnica za delavce (Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter) sporoča, da ima v mesecu septembru še sledeče uradne dneve:

Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
Delavska zbornica
23. sept. od 8. do 12. ure

Velikovec, Hauptplatz 2
Labot 65, občinska hiša
19. sept. od 8. do 12. ure

KULTURNOZGODOVINSKI OBISK NA ZILJI

v nedeljo, 21. septembra 1980 ob 14.30 uri se srečamo pri farni cerkvi na Vrtih-Thörl. Umetnostni spomenik, ki predstavlja najvišji dosežek poznogotskega stenskega slikarstva na Koroškem, bo predstavil dr. Marijan Zadnik.
Nato se bomo podali v Zahamc k Rihku — gostilna Millionig, kjer bo Niko Kriegl pripovedoval o ziljskih šegah in navadah povezane s cerkvenim letom. Vašega obiska se veselita kot prireditelja SPD „Zila“ in Katoliška prosveta.

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda v St. Janžu v Rožu vabi na kulturno igro PRIZORI IZ NEMSKIH NOČI v nedeljo 21. septembra 1980 ob 20 uri pri Tišlerju v St. Janžu

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo Borovlje in Slovensko planinsko društvo Celovec vabita na

SREČANJE Z LJUBLJANSKIMI PLANINCI

v nedeljo 21. septembra 1980 ob 16. uri pri Cingelcu na Trali
Pred srečanjem se bodo ljubljanski skupno z našimi planinci podali na Grlovec (Hrlovec)
Odhod ob 8.30 uri od Oriča v Brodeh (200 m. južno od gostilne Deutscher Peter). Turo bo vodil Franci Kropivnik iz Sel.
Po izletu prijetna zabava pri Cingelcu

Ekскурzija za sadjarje in kmete

PO SODOBNIH SADNIH NASADIH V OKOLICI MARIBORA (na Stajerskem)

Tamkaj je tudi kosilo in obisk neke kmetije!
Čas: v soboto, 20. septembra 1980
Vozi: autobusno podjetje Sienčnik
Cena: šil. 150.—
Točno ob 7.30 uri odhod iz Dobrle vasi — druge postaje vam bomo sporočili, ko se boste prijavili pisмено ali telefonično.
Opozorite tudi že druge kmete na to ponudbo!
Prijava najkasneje do torika 16. septembra popoldne!

VABILO

na predavanje prof. dr. R. Saxerja: DVOJEZIČNOST V ŠOLI — ZA BOLJŠO BODOČNOST NAŠIH OTROK

v petek 12. septembra 1980 ob 20. uri v sejni sobi občinskega doma v Bistrici v Rožu.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svežah

POZOR

Pripravljani odbor Oktoberskega tabora-Oktoberskega tabora-Arena išče prenočišča za 10., 11. in 12. oktober 1980 v bližnji okolici Celovca (do 20 kilometrov), kjer naj bi prespali obiskovalci Oktoberskega tabora/Oktoberskega tabora-Arena, ki bodo prišli iz drugih avstrijskih zveznih dežel.

Prosimo vse tiste, ki imajo na razpolago tujske sobe in so pripravljene le-te oddati v teh dneh, da nam sporočijo število postelj, ceno prenočišča z zajtrkom ter naslov in telefon.

Oktoberski tabor/Oktoberska Arena, Postfach 497, 9010 Celovec, tel.: 84 9 24

OPOZORILO

Danes, 12. septembra bosta v slovenski oddaji radia Celovec predstavljena Jože Zajc in Anton Plut, ki bosta v petek, 19. septembra skupaj s Tomažem Pengovom v okviru Oktoberskega tabora nastopila v kulturnem domu na Radišah. Jože Zajc igra na violinske citre, Anton Plut na bršljanov ali zimzelenov list. Oddaja nosi naslov „Kar po domače z nenavadnimi glasbili“.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

Menjava denarja

Stanje v četrtek 11. septembra 1980

Za 100 dln dobite	40.— šil.
Za 100 dln plačate	45.— šil.
Za 100 lir dobite	1.42 šil.
Za 100 lir plačate	1.51 šil.
Za 100 mark dobite	698.50 šil.
Za 100 mark plačate	714.80 šil.

Zveza slovenske mladine Pliberk in Katoliško prosvetno društvo „Drava“ Žvabek prirejata

Plesni tečaj

za začetnike

vodi: Gregor Krištof
začetek: 4. oktobra 1980 ob 19.30 uri
cena: 350 šilingov
30 tečajnih ur
prijave: v Posojilnici Pliberk